

Ozioma nke ala eze Chineke

Ọ BỤ ngwọta ya!

**Ị ghọtara na Jizọs kwuru na ọgwụgwụ apụghị ịbịa ruo mgbe
e kwusara ụwa ozi ọma Alaeze Chineke?**

**“Anụ ọhịa wolf ga-esokwa nwa atụrụ... ha agaghị emerụ ahụ,
ha agaghịkwa ibibi n’ugwu nsọ m dum, n’ihi na ihe
omuma Jehova ga-ejuputa ụwa, dị ka mmiri si ekpuchi
oké osimiri.” (Aịsaja 11:6, 9)**

Site na

Bob Thiel, Ph.D.

Ozioma nke ala eze Chineke

Ọ BỤ ngwọta ya!

Nke Bob Thiel, Ph.D.

Nwebiisinka ©2016/2017/2018/2019/2022/2025 site n'akwụkwọ Nazaret. Mbipụta 2.0. Akwụkwọ nta emepụtara maka ndị *Na-aga n'ihu* Churchka nke Chineke na ndị ga-eme nke Ọma, otu ụlọ Ọrụ naanị. 1036 W. Grand Avenue, Grover Beach, California, 93433, U.S.A. ISBN: 978-1-940482-09-5.

Gịnị kpataara na ụmụ mmadụ apụghị idozi nsogbu ya?

Ị ma na ihe mbụ na nke ikpeazụ Baịbụl gosiri na Jizọs kwusara gbasara ozi Ọma Alaeze Chineke?

Ị maara na Alaeze Chineke bụ ihe ndịozọ na ndị mbụ sochiri ha mesiri ike?

Alaeze Chineke ọ bụ Jizọs? Alaeze Chineke Jizọs na-ebi ndụ ya ugbu a? Alaeze Chineke ọ bụ otu ụdị alaeze n'ọdịnihu? Ị ga-ekwere ihe Baịbụl na-akụzi?

Gịnị bụ alaeze? Gịnị bụ Alaeze Chineke? Gịnị ka Baịbụl na-akụzi? Gịnị ka chọọchị Ndị Kraịst oge mbụ kụziri?

Ị ghọtara na ọgwụgwụ apụghị ịbịa ruo mgbe e kwusara ụwa ozi Ọma Alaeze Chineke?

Foto dị n'ihu mkpuchi na-egosi nwa atụrụ nke ya na anụ ọhịa wolf dinara dị ka Burdine Printing and Graphics dere. Foto dị n'azụ mkpuchi bụ akụkụ nke ụlọ ụka mbụ nke Chineke dị na Jerusalem nke Dr. Bob Thiel sere na 2013.

Ọdịnaya

1. Ndi mmadu nwere ihe ngwọta?
2. Olee Ozi Ọma Jizọs kwusara?
3. mara ala-eze Chineke n'Agba ochie?
4. Ndịozo ahụ hà kuziri OziỌma nke Alaeze ahụ?
5. Isi mmalite ndị na-abụghị Agba Ọhụrụ kuziri Alaeze Chineke.
6. Ụka Greco-Roman kuziri Alaeze ahụ dị mkpa, mana...
7. Gịnị mere Alaeze Chineke?

Ozi mkpọtụrụ

Mara: Akwụkwọ a bụ nsụgharị si na Bekee sitere na ọgụgụ isi, nke mere na ọfọdụ okwu nwere ike ọ gaghị egosipụta nke ọma nke mbụ, ma olileanya bụ na ha dị nso. Ụdị Bekee dị n'efu na ịntanetị na www.ccog.org.

1. Ndi mmadu nwere ihe ngwota ya?

Uwa na-eche otutu nsogbu ihu.

Otutu mmadu na-agu agu. A na-emegbu otutu mmadu. Otutu ndi mmadu na-eche ida ogbenye ihu. Otutu mba ji nnukwu ugwo. Umaka, gnyere ndi e bu n'afọ, na-eche mmegbu. Oria na-eguzogide ogwu na-emetuta otutu ndi dokita. Obodo ndi bu isi ulo oru mmetuta ihe emetola nke ukwu ka o ghara idi mma. Ndi ndoro ndoro ochichi di iche iche na-eyi agha. Mwakpo ndi na-eyi oha egwu ngidere na-eme.

Ndi isi uwa ha nwere ike idozi nsogbu umu mmadu chere ihu?

Otutu ndi chere otu ahụ.

Agenda Eluigwe na Ala Oheru

Na Septemba 25, 2015, ka Pope Francis nke Vatican kwuchara okwu di mkpa, mba 193 nke United Nations (UN) mere ntuli aka imezu "17 Sustainable Development Goals" nke ihe a na-akpo mgbe ufo du *Agenda Eluigwe na Ala Oheru*. Nke a bu ebumnuche 17 nke UN:

Ebumnuche 1. kwusi ida ogbenye n'udi ya niile n'ebe niile

Ebumnuche 2. Kwusi agu, nweta nchekwa nri na nri na-edozi ahụ ka mma ma kwalite oru ugbo na-adigide adigide

Ebumnuche 3. Gbaa mbọ hu na ndu di mma ma kwalite odimma maka mmadu niile n'afọ o bua

Ebumnobi 4. Gbaa mbọ hu na agumakwukwo di mma jikotara onu na nke ziri ezi ma kwalite ohere mmeta ogologo ndu maka mmadu niile

Ebumnuche 5. Nweta nha anya nwoke na nwanyi ma nye umu nwanyi na umu agboghọ ike

Ebumnuche 6. Gbaa mbọ hu na enwere na njikwa mmiri na idi ocha maka mmadu niile

Ebumnuche 7. Gbaa mbọ hụ na ịnweta ike dị ọnụ ala, nke a pụrụ ịdabere na ya, na-adigide na ike ọgbara ọhụrụ maka mmadụ niile

Ebumnuche 8. Kwalite ọganihu akụ na ụba na-adigide adigide, na-ejikọta na na-adigide, ọrụ zuru oke ma na-arụpụta ihe na ezigbo ọrụ maka mmadụ niile.

Ebumnobi 9. wulite akụrụngwa na-agbanwe agbanwe, kwalite mmepụta mmepụta ihe na-aga n'ihu ma na-akwalite mmepụta ihe ọhụrụ.

Ebumnuche 10. Belata ahaghị nhata n'ime na n'etiti mba

Ebumnobi 11. Mee obodo na ebe obibi mmadụ ka ọ bụrụ nke gụnyere, nchekwa, ike na-adigide adigide ma na-adigide

Ebumnuche 12. Gbaa mbọ hụ na oriri na mmepụta ihe na-adigide adigide

Ebumnuche 13. Mee ihe ngwa ngwa iji luso mgbanwe ihu igwe na mmetụta ya ọgụ

Ebumnuche 14. Chekwaa ma jiri oke osimiri, oke osimiri na akụrụngwa mmiri mee ihe maka mmepe na-adigide.

Ebumnuche 15. Chekwaa, weghachi ma kwalite ojiji nke gburugburu ụwa na-aga n'ihu, jikwaa oke ọhịa na-adigide adigide, luso ọzara ọgụ, na kwusịlata mmebi ala na kwusịlata ọnwụ dị iche iche nke biodiversity.

Ebumnuche 16. Kwalite obodo dị n'udo na nke jikọtara ọnụ maka mmepe na-adigide adigide, nye mmadụ niile ohere ikpe ziri ezi ma wuo ụlọ ọrụ dị irè, nke na-aza ajujụ na nke gụnyere n'ogo niile.

Ebumnuche 17. Mee ka ụzọ mmejuputa iwu sikwuo ike ma mee ka mmekọrịta zuru ụwa ọnụ maka mmepe na-adigide adigide.

Ekwesịrị ka etinye usoro a n'ụzọ zuru oke site na 2030 ma kpọọkwa ya *2030 Agenda for Sustainable Development*. Ebumnuche ya iji dozie ọrịa na-eche ihu mmadụ ihu site na nhazi, agụmakwụkwọ, na imekọ ihe ọnụ

nke mba na mba. Ebe ọtụtụ n'ime ebumnobi ya dị mma, ụfọdụ ụzọ ya na ebumnobi ya dị njọ (cf. Jenesis 3:5). Atumatu a, kwa, dabara na nke Pope Francis mbubreyo *Otuto diri gi* encyclical. Pope Leo XIV mekwara nkwapụta na-akwado atumatu 2030 a.

A pụrụ ikpọ “Agenda New Universal Agenda” “New Catholic Agenda” dị ka okwu ahụ bụ “katolik” pụtara “ụwa nile.” Pope Francis kpọrọ nkuchi “Ihe jiri ba ama dị mkpa nke olileanya.”

Dị ka ihe na-esochi nkwekọrịta UN, e nwere nzukọ na Paris na December 2015 (nke aha ya bụ isi). *21st Nzukọ nke ndị otu na UN Framework Convention on Climate Change*). Pope Francis tokwara nkwekọrịta nke mba ụwa wee dọ mba dị iche iche ọdụ "ka ha jiri nlezianya na-agbaso ụzọ dị n'ihu, yana n'echiche ndị n'otu na-eto eto."

Ihe fọrọ nke nta ka ọ bụrụ mba niile dị n'ụwa kwenyere na nkwekọrịta Paris, nke nwere ebumnuche gburugburu ebe obibi na nkwa ego. (Mgbe ahụ Onye isi ala US Barack Obama banyere aka n'akwụkwọ iji nyefee USA na nke a na 2016, ma na 2017, Onye isi ala US Donald Trump kwuru na United States agaghị anabata nkwekọrịta nkwekọrịta Paris. Nke a kpata oke iwe mba ụwa ma nyere aka kewapụ US na Europe na ọtụtụ akụkụ ụwa.) Pope Francis mechara kwuo na ụmụ mmadụ "ga-agbada" ma ọ bụrụ na ọ meghị mgbanwe ya metụtara ọnọdụ ihu igwe.

Ọ bụ ezie na ọ dighị onye choro iku ume ikuku emetoto, agụụ na-agụ, ida ogbenye, noro n'ihe ize ndụ, wdg, mbo mmadụ ga-eme iji nweta ebumnuche nke 2030 nke United Nations na / ma ọ bụ nkwekọrịta Paris ga-edozi nsogbu ndị na-eche mmadụ ihu?

Ihe ndekọ egwu nke United Nations

E hiwere United Nations ma guzobe na 24 October 1945, mgbe Agha Ụwa nke Abụọ gasịrị, iji gbochie esemokwu ọzọ dị otú ahụ na igbalị ikwalite udo n'ụwa. Na ntọala ya, UN nwere mba iri ise na otu; enwere ugbo a 193.

Enweela ọtụtụ nari, ma ọ bụrụ na ọ bughị ọtụtụ puku, esemokwu gburugburu ụwa kemgbe United Nations malitere, ma anyị enwebeghi ihe a pụrụ ịkọwa dị ka Agha Ụwa nke atọ.

Ụfọdụ ndị kweere na imekọ ihe ọnụ nke mba dị iche iche dị ka ọtù Mba Ndị Dị n'Ọtu na-ekwu na ha na-akwalite, tinyere ụdị njikọ okpukpe n'etiti okpukperechi na nke ecumenical nke Pope Leo XIV na ọtụtụ ndị ndú okpukpe ndị ọzọ na-agbalị ịkwalite, ga-eweta udo na ọganihu.

Agbanyeghi, ndekọ egwu maka United Nations ime nke a adịchaghị mma. Na mgbakwunye na ọtụtụ ọgụ ọgụ kemgbe United Nations guzobere, ọtụtụ nde mmadụ na-agụ agụ, ndị gbara ọsọ ndụ, na/ma ọ bụ ndị dara ogbenye.

Afọ iri gara aga, United Nations weputara iji mejuputa ya *Ebumnuche mmepe nke puku afọ*. O nwere “ihe mgbaru ọsọ mmepe” asatọ, mana nke a emeghi nke ọma, ọbụlagodi dika UN n'onwe ya siri kwuo. Ya mere, na 2015, a nakweere ihe a na-akpọ "17 Sustainable Development Goals". Ụfọdụ nwere nchekwube. Ụfọdụ na-ewere ya dị ka echiche efu.

Dị ka utopia na-aga, na May 6, 2016, mgbe ahụ Pope Francis kwuru na ọ rọrọ nrọ maka utopia Europe nke mmadụ nke ụka ya nwere ike inyere kọntinent ahụ aka iru. N'agbanyeghi nke ahụ, nrọ nke Pope ga-aghọ ihe nro (cf. Nkpughe 18).

Enwere ike inwe ụfọdụ nkwado na ihe ịga nke ọma, mana...

Akwụkwọ ọkọwa okwu Merriam Webster na-ekwu na utopia bụ “ebe a pụrụ ichetụ n'echiche nke ọchịchị, iwu, na ọnọdụ ọha mmadụ zuru okè.” Akwụkwọ Nsọ na-akụzi na mmadụ enweghi ike idozi nsogbu ya n'onwe ya:

²³ Jehova, amawom uzọ madu adighi nime ya onwe-ya; Ọ bughị n'aka madu nke nēje ije ime ka nzọ-ukwu-ya guzosie ike. (Jeremaia 10:23, NKJV n'ebe nile ọ gwụla ma egosighi ya ọzọ)

Akwụkwọ Nsọ na-akụzi na imekọ ihe ọnụ mba ụwa ga-ada:

¹⁶ Nbibì na n'uju-anya di n'uzọ-ha; ¹⁷ Ha amaghi kwa uzọ udo. ¹⁸ Egwu Chineke adighi n'anya ha. (Ndi Rom 3:16-18)

N'agbanyeghi nke ahụ, Ọtụtụ mmadụ na-arụ ọrụ n'uzọ ha si ele ọha mmadụ anya na Ọbuna mgbe ọfọdụ na-agbalị itinye aka n'okpukpe. Ma ọ forọ nke nta ka ọ bụrụ na ọ dighi onye di njikere igbaso uzọ nke otu ezi Chineke ahụ. Ọ bughị na a gaghi enwe ọganihu ọ bụla n'ime ebumnuche United Nations ma ọ bụ nke Vatican. A ga-enwe ọfọdụ (na Ọtụtụ ihe mgbaru ọsọ di mma), yana ọfọdụ ihe ndoghachi azụ.

N'ezie, ma eleghi anya mgbe nnukwu esemokwu gasiri, a ga-anabata ma kwenye ụdi nkwekọrịta udo nke mba ụwa (Daniel 9:27). Mgbe ọ di, Ọtụtụ ndi ga-ekweta n'uzọ ụgha na ụmụ mmadụ ga-eme ka ọha mmadụ di n'udo na ndi na-enweghi isi.

Ọtụtụ ndi ga-anata site n'ụdi 'ọganihu utopian' nke mba ụwa (cf. Ezikiel 13:10) nakwa site n'ihe iriba ama na ihe ebube di iche iche (2 Ndi Tesalonaika 2:9-12). Ma Baibul kwuru na udo di otu ahụ agaghị adite aka (Daniel 9:27; 11:31-44), n'agbanyeghi ihe ndi ndu nwere ike ikwu (1 Ndi Tesalonaika 5:3; Aizaya 59:8).

Echiche nke na, ewezuga Jisos (cf. Jon 15:5; Matiu 24:21-22), mmadu nwere ike weta utopia n'ime 'oge ojo nke di ugbua' bu ozioma ugha (Ndi Galetia 1:3-10).

Ọ bụrụ na naanị mmadụ enweghi ike iweta utopia n'ezie, ụdi utopia ọ bụla enwere ike?

Ee.

Ala-eze nke Chineke ga-eme ka mbara ala a na, mgbe e mesiri, ruo mgbe nile ebighi ebi, ka mma nke ukwu.

2. Olee Ozi Ọma Jizọs kwusara?

Akwụkwọ Nsọ na-akụzi na ọha mmadụ, nke a na-akpọ Alaeze Chineke, ga-anọchi ọchịchị ụmụ mmadụ (Daniel 2:44; Mkpughe 11:15; 19:1-21).

Mgbe Jizọs malitere ozi ọhaneze ya, ọ malitere site n'ikwusa ozi ọma **oziuma nke ala eze Chineke**. Nke a bụ ihe Mark kọrọ:

¹⁴ Ma mbe ewesiri Jọn n'ulo-nkpọrọ, Jisus bia na Galili, nēzisa ozi ọma nke ala-eze Chineke; ¹⁵ na-asị, “Oge ahụ ezuwo, ala-eze Chineke dịkwa nso: chegharjanụ, kwerekwa n’ozi ọma” (Mak 1:14-15).

Okwu oziuma, sitere na okwu Grik asughariri dika *euangelion*, ọ pụtara “ozi ọma” ma ọ bụ “ozi ọma.” N’ime Testament Ọhụrụ, a kpọrọ okwu bekee bụ “alaeze,” nke metụtara ala-eze Chineke, ihe dị ka ugboro 149 na NKJV na 151 n’ime oge ahụ. *Akwụkwọ Nsọ Douay Rheim*. O sitere na okwu Grik asughariri dika *alaeze* nke na-egosi ọchịchị ma ọ bụ ala eze.

Obio ubọñ owo, ọkọrọ ye obio ubọñ Abasi, ọnyene edidem (Ediyarade 17:14), mmọ ọsanā ke ikpehe isọñ (Ediyarade 11:15), mmọ ọnyene mme ibet (Isaiah 2:3-4; 30:9), ọnyụñ ọnyene mme andikara (Luke 13:29).

Nke a bụ ozizi ihu ọha mbụ sitere n’aka Jizọs nke Matiu dekọrọ:

²³ Jisus we jegharia na Galili nile, nēzị ihe n'ulo-nzukọ-ha, nēzisa ozi ọma nke ala-eze ahu (Matiu 4:23).

Matiu dekwara:

³⁵ Mgbe ahụ Jisus gagharịrị obodo nile na obodo nta nile, na-ezi ihe n’ụlọ nzukọ ha, na-ekwusa ozi ọma nke alaeze (Matiu 9:35).

Agba Ọhụrụ na-egosi na Jizọs ga-achị ruo mgbe ebighị ebi:

³³ Ọ gābu kwa eze ulo Jakob rue mbe ebighi-ebi, ala-eze-Ya agaghi-adi kwa ọgwugwu (Lk 1:33).

Luk kwuru na ihe mere e ji zite Jizọs bụ ikwusa ozi ọma Alaeze Chineke.
Rịba ama ihe Jizọs kuziri:

⁴³ Ọ sịrị ha: “Aghaghịkwa m izisakwa obodo ndị ọzọ alaeze Chineke, n’ihi na ọ bụ ya mere e ji zite m.” (Luk 4:43)

Ị nụtụla na a na-ekwusa ozi ọma? Ị ghọtara na ihe mere e ji zite Jizọs bụ ikwusa ozi ọma Alaeze Chineke?

Luk dekọkwara na Jizọs *mere* jee kwusa ozi ọma ala-eze Chineke:

¹⁰ Ma mbe ndi-ozi ahu laghachiri, kọrọ Ya ihe nile ha mere. O we kuru ha, je n'ebe nzuzo je n'ebe ọhia nādighi nke obodo anākpọ Betsaida. ¹¹ Ma mbe igwè madu ahu mara ya, ha we so Ya; ma Ọ nabatara ha wee gwa ha okwu gbasara ala-eze Chineke (Luk 9:10–11).

Jizọs kuziri na Alaeze Chineke kwesiri ibụ ihe kacha ndị ga-eso ụzọ ya ụzọ:

³³ Ma buru ụzọ chọ ala-eze Chineke na ezi omume Ya (Matiu 6:33).

³¹ Ma chọọ ala-eze Chineke, a ga-atụkwasi kwara unu ihe ndị a niile. ³² Atụla egwu, igwè atụrụ nta, n’ihi na ọ dị Nna unu uto inye unu alaeze ahụ (Luk 12:31–32).

Ndị Kraịst ga-ebu ụzọ chọwa Alaeze Chineke. Ha na-eme nke a site n’ime ka nke a buru ihe kacha mkpa ha site n’ibi ndụ dika Kraịst ga-eme ka ha dirị ndụ ma na-atụ anya nloghachi na ala-eze Ya. Ma, ihe ka ọtụtụ ná ndị na-azọrọ na Kraịst, ọ bughị nanị na ha adighị ebute ụzọ na-achọ Alaeze Chineke, ha amaghidị ihe ọ bụ. Ọtụtụ ndị kwekwara n’ughá na itinye aka na ndorọ ndorọ ọchịchị uwa bụ ihe Chineke na-atụ anya ya n’aka Ndị Kraịst. Site n’ighotaghị alaeze Chineke, ha aghotaghị

na-ebi ugbo a dị ka ha kwesiri ma ọ bụ ghọta ihe mere umu mmadu ji enwe ntupọ.

Rịbakwa ama na a ga-enye alaeze ahụ nye ntakiri igwe (cf. Ndị Rom 11:5). Ọ na-achọ idị umeala n’obi iji dirị njikere isonye n’otu atụrụ nta ahụ.

E guzobebeghi ala eze Chineke n'elu uwa

Jizọs kuziri na ndị na-eso ụzọ ya kwesiri ikpe ekpere ka alaeze ahụ bịa, ya mere ha enwebeghị ya:

⁹ Nna-ayi bi n'elu-igwe, Ka edo aha-Gi nsọ. 10 Alaeze gi bịa. Ka e mee uche gi (Matiu 6:9-10).

Jizọs zipurụ ndị na-eso ụzọ ya ka ha gaa kwusaa ozi ọma Alaeze Chineke:

¹ O we kpọkọta ndikom iri na abua ahu ndi n'eso uzọ-Ya, O nye kwa ha ike na ike n'ebe ndi-mọ ọjọ nile nọ, na igwọ ọria. ² O zipurụ ha ka ha kwusaa ozi ọma alaeze Chineke (Luk 9:1-2).

Jizọs kuziri na ọnụnọ Ya abughị naanị alaeze ahụ, ebe ọ bụ na e guzobeghi alaeze ahụ n'ụwa mgbe ahụ, yabụ na ọ chupughị ndi mmụọ ọjọọ n'aha ya mgbe ahụ:

²⁸ Ma ọ buru na Mu onwem achupu ndi-mọ ọjọ site na Mọ nke Chineke, n'ezie ala-eze Chineke abiakwasiwo unu (Matiu 12:28).

Ezi alaeze ahụ di n'ọdinihu—ọ bughị ugbo a di ka Mak gosiri:

⁴⁷ Ọ buru kwa na anya-gi eme ka i mehie, tupu ya. Ọ kaara gi mma iji otu anya bata n'alaeze Chineke, karịa inwe anya abụọ, ka a tufuo gi... (Mak 9:47).

²³ Jisus lere anya gburugburu, si ndi n'eso uzọ-Ya, Le otú ọ sisiri ndi nwere àkù ike ibà n'ala-eze Chineke! ²⁴ Ibobo we tua ndi n'eso uzọ-Ya n'aru okwu-Ya. Ma Jisus zara ọzọ, si ha, Umu-ntakiri, le ka o si sie ike nye ndi n'atukwasi obi n'àkù ibà n'ala-eze Chineke! ²⁵ Ọ diiri kamel nfe isi n'anya agiga gabiga karịa ọgaranya ibà n'alaeze Chineke" (Mak 10:23-25).

²⁵ N'ezie, a si m unu, Agaghị m ahụkwa mkpụrụ sitere n'osisi vain ọzọ ruo ụbọchị ahụ mgbe m ga-ahụ ya ọhụrụ n'alaeze Chineke" (Mak 14:25).

⁴³ Josef onye Arimatia, onye otu kansul a ma ama, onye n'onwe ya nọ na-eche ala-eze Chineke, na-abịa na-enwe obi ike... (Mak 15:43).

Jizọs kuziri na alaeze ahụ abụghịzi akụkụ nke ụwa dị ugbo a:

³⁶ Jisus zara, si, Ala-ezem esiteghi n'uwa nka: Asi na ala-ezem bu nke uwa, ndi-orum gālu agha, ka ewe ghara raram nye n'aka ndi-Ju: ma ubu a ala-ezem esighi n'ebe a puta (Jon 18:36).

Jizọs kuziri na alaeze ahụ ga-abịa mgbe Ọ ga-alọghachi dị ka Eze ya:

³¹ “Mgbe Nwa nke mmadụ ga-abịa n'ebube ya, ya na ndị mmụọ ozi niile, mgbe ahụ Ọ ga-anọkwasi n'ocheeze nke ebube ya. ³² Agāchikọta mba nile n'iru Ya, Ọ gākwapu kwa ha, otu onye n'ebe ibe-ya nọ, dika onye-ọzụ-aturu si ekewa aturu-ya na ewu. ³³ Ọ gēdo kwa aturu n'aka-nri-Ya, ma ewu n'aka-ekpe. ³⁴ Mgbe ahụ, Eze ga-asị ndị nọ n'aka nri ya, 'Bjanụ, unu ndị Nna m gọziri agọzi, ketanụ ala-eze nke edoziworo unu site na ntọ-ala nke uwa (Matiu 25:31-34).

Ebe Ọ bụ na Alaeze Chineke anọghị ebe a, anyị agaghị ahụ ezigbo utopia ruo mgbe e guzobechara ya. N'ihị na Ọtụtụ ndị aghọtaghị alaeze Chineke, ha aghọtaghị otú ọchịchị ihunanya Ya si arụ ọrụ.

Alaeze Chineke agaghị abịa “ruo mgbe izuju nke ndị Jentaịl ga-esi bata” (Ndị Rom 11:25)—nke ahụ emebeghikwa.

Gịnị ka Jizọs kwuru na alaeze ahụ dị?

Jizọs nyere nkọwa ụfọdụ banyere otú Alaeze Chineke dị:

²⁶ O we si, Ala-eze Chineke di ka agāsi na madu gāfesa nkpuru n'ala; ²⁷ Ọ ga-arahụkwa ụra n'abalị wee bilie n'ehihie, ma mkpụrụ ahụ ga-epulite ma too, ya onwe ya amaghị otú Ọ ga-esi. ²⁸ N'ihị na ala nāmiputa ihe-ubi n'onwe-ya: buru uzọ akwukwọ, mbe ahu isi, emesia ọka nke juru n'isi. ²⁹ Ma mgbe ọka ahụ tara, ozugbo ahụ Ọ na-etinye mma iwe ihe ubi, n'ihị na owuwe ihe ubi abịawo” (Mak 4:26-29).

¹⁸ O we si, Gini ka ala-eze Chineke di, ma gini ka m'gēji tuyere ya?

¹⁹ Ọ di ka mkpuru mọtad, nke mmadu weere tinye n'ubi ya; o wee too ma ghọọ nnukwu osisi, anụ ufe nke eluigwe gbakwara akwụ n'alaka ya.” ²⁰ O we si Ọzọ, Gini ka m'gātuyere ala-eze Chineke? ²¹ Ọ di ka ihe iko achịcha, nke nwanyị weere zobe n'ihe ọtụtụ utu ọka atọ, ruo mgbe e kochara ya niile” (Luk 13:18-21).

Ilu ndị a na-atụ aro na, na mbụ, Alaeze Chineke di nnọọ nta, ma ọ ga-adị ukwu—Ọ ga-emecha chịa eluigwe na ala na-enweghị ngwụcha.

Luk dekwara:

²⁹ Ha ga-esi n'ọwụwa anyanwụ na n'ọdịda anyanwụ bịa, site n'ebe ugwu na ndịda, wee nọdụ ala n'alaeze Chineke (Luk 13:29).

N'ih i ya, Alaeze Chineke ga-enwe ndị si n'akụkụ nile nke ụwa. Ọ BUGHỊ nanị ndị nwere agbụrụ ndị Izrel ma ọ bụ ndị agbụrụ ụfọdụ kpomkwem. Ndị mmadụ, site n'akụkụ nile, ga-anọdụ ala n'alaeze a.

Luk 17 na Alaeze ahụ

Luk 17:20-21 na-agba ụfọdụ ndị. Ma tupu i banye na nke ahụ, rịba ama na ndị mmadụ ga-eri ihe n'ezie n'alaeze Chineke:

¹⁵ “Ngọzi na-adịrị onye ga-eri achịcha n'alaeze Chineke!” (Luk 14:15).

Ebe ọ bụ na ndị mmadụ ga-eri ihe (n'ọdịnihu) n'Alaeze Chineke, ọ bughị naanị ihe e debere n'ime obi ha ugbu a, n'agbanyeghị nsugharị ụgha/nghọtahie nke Luk 17:21 nke na-egosi na ọ di otú ahụ.

Nsugharị Moffatt nke Luk 17:20-21 nwere ike inyere ụfọdụ ndị aka ighota:

²⁰ Ma mbe ndi-Farisi juru Ya mbe ala-eze Chineke gābia, Ọ zara ha, si, Ala-eze Chineke adighi-abia n'ile anya; ²¹ Ha agaghi-asi kwa, Le, ọ di! Ma-ọbu, Le, ọ di n'ebe ahu! N'ih i na, lee, alaeze Chineke na-eguzo n'etiti unu.” (Luk 17:20-21 , AFV; leekwa nsugharị NASB na ESV)

Rịba ama na Jizọs na-agwa ndị Farisii na-atugharighị uche, ndị ahụ ahụ na ndị ihu abụọ okwu. Jizọs “zara ha,” ọ bụ ndị Farisii juru Jizọs ajụjụ ahụ. Ha juru imata Ya.

Ha nọ na ỤKA? Mba!

Jizọs ekwughikwa banyere chọọchị a ga-ahazi n’oge na-adighi anya. Ọ dighikwa ekwu banyere mmetụta dị n’uche ma ọ bụ n’obi.

Jizọs na-ekwu banyere ọchịchị ya! Ndị Farisii anaghị ajụ ya gbasara ọgbakọ. Ha amaghị ihe ọ bụla gbasara chọọchị Agba Ọhụrụ nke a ga-amalite n’oge na-adighi anya. Ha anaghị ajụ banyere ụdị mmetụta mara mma.

Ọ bụrụ na mmadụ na-eche na Alaeze Chineke bụ Ụka — na Alaeze Chineke “n’ime” ndị Farisii — na Ụka nọ n’ime ndị Farisii? O doro anya na ọ bughị!

Nkwubi okwu dị otú ahụ bụ ihe njakiri, ọ bughị ya? Ọ bụ ezie na ụfọdụ nsugharị ndị Protestant sughariri akụkụ nke Luk 17:21 dị ka “Alaeze Chineke dị “n’ime unu” (NKJV/KJV), ọbuna ndị Roman Katolik. *Akwụkwọ Nsọ Jerusalem Ọhụrụ* sugharịa ya nke ọma dị ka “alaeze Chineke dị n’etiti unu.”

Jizọs bụ otu n’ime ndị Farisii—Ọ gaje ighọ Eze nke Alaeze ahụ. Ugbo a, ndị Farisii chere na ha na-atụ anya Alaeze Chineke. Ma ha aghọtahiegghị ya. Jizọs kọwara na ọ gaghị abụ obodo, ma ọ bụ ala a kpaara ókè maka ndị Juu, dị ka ha chere (ma ọ bụ chọọchị dị ka ụfọdụ kweere ugbo a). Alaeze Chineke agaghị abụ nanị otu n’ime ọtụtụ alaeze ndị mmadụ na ndị a na-ahụ anya nke ndị mmadụ pụrụ igosi ma ọ bụ hụ, na-asị, “Nke a bụ ya, ebe a” ma ọ bụ “nke ahụ bụ Alaeze ahụ dị n’ebe ahụ.”

Jisus, n’onwe ya, ka a mụrụ ibụ eze nke ala-eze ahụ, dika Ọ gwara Pajlet n’ụzọ doro anya (Jọn 18:36–37). Ghọta na Akwụkwọ Nsọ na-ejikarị okwu ndị ahụ “eze” na “alaeze” na-agbanwe agbanwe (dika Daniel 7:17-18,23). EZE nke Alaeze Chineke n’ọdinihu nọkwa n’ebe ahụ, guzo n’akụkụ ndị Farisii. Mana ha agaghị amata ya dika eze ha (Jọn 19:21). Mgbe Ọ ga-alaghachi, ụwa ga-ajụ Ya (Nkpughe 19:19).

Jizọs gara n’ihu, n’amaokwu ndị a na Luk 17, ịkọwa ọbịbịa ya nke ugboro abụọ, mgbe ala-eze Chineke ga-achị ụwa dum (iji Moffatt) ntughari asụsụ):

²² Ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, si: “Ụbọchị na-abịa mgbe unu ga-agụsi agụụ ike na-agụsi unu agụụ ike inweta ọbuna otu ụbọchị nke Nwa nke mmadụ. ²³ Ndị ikom ga-asị, 'Lee, ọ nọ!' 'Le, ọ nọ!' ma apụla ma ọ bụ gbaa ọsọ ichụso ha; ²⁴ n’ihi na ị ka àmụmà nke na-enwu site n’otu akụkụ nke eluigwe ruo n’akụkụ nke ọzọ, otú ahụ ka Nwa nke mmadụ ga-adị n’ụbọchị nke ya. ²⁵ Ma ọ ga-ebu ụzọ die nnukwu ahụhụ, ọgbọ nke ugbo a ga-ajụkwa ya. (Luk 17:22-25 , Moffatt)

Jizọs zoro aka n’ọkụ na-egbu maramara, ị nnọọ ka ọ dị na Matiu 24:27-31, na-akọwa ọbịbịa ya nke ugboro abụọ ichi ụwa dum. Ihe Jizọs na-ekwu abụghị na ndị ya agaghị ahụ ya ma ọ ga-alọghachi—ha ga-ahụ ya (cf. Ọrụ 1:11).

Ma, ihe ka ọtụtụ ná ndị mmadụ agaghị ama na Ọ bụ Eze ha (Mkpughe 11:15) ha ga-alụsokwa ya ọgụ (Mkpughe 19:19)! Ọtụtụ ndị ga-eche na Jizọs na-anọchi anya àmà na-egosi. Ihe Jizọs na-ekwu abụghị na Alaeze Chineke ị n’ime ndị Farisii ahụ—Ọ gwara ha n’ebe ọzọ na ha agaghị anọ n’alaeze ahụ n’ihi ihu abụọ ha (Matiu 23:13-14). Ma ọ bụkwanụ na Jizọs ekwughị na Chọọchị ga-abụ Alaeze ahụ.

Ala-eze Chineke bụ ihe ụmụ mmadụ ga-enwe ike ịbanye otu ụbọchị - dika na nbilite n’ọnwu nke ndị ezi omume! Ma, ọbuna Abraham na ndị nna ochie ndị ọzọ anọghị ebe ahụ (cf. Ndị-Hibru 11:13–40).

Ndị na-eso ụzọ ahụ maara na Alaeze Chineke anọghị n’ime ha n’onwe ha mgbe ahụ, nakwa na ọ ga-adị ka ihe ndị a, bụ nke ịjara mgbe Luk 17:21 gachara, gosiri:

¹¹ Ma ka ha nuru ihe ndia, O turu ilu ozo, n’ihi na O no Jerusalem nso, na n’ihi na ha chere na ala eze Chineke ga-adi ngwa ngwa (Lk 19:11).

Alaeze ahụ doro anya n’ọdịnihu

Olee otú í ga-esi ama ma Alaeze ahụ ò dī nso? Dī ka akụkụ nke ịza ajụjụ ahụ, Jizọs depụtara ihe omume amụma (Luk 21:8-28) wee kụzie:

²⁹ Lekwa osisi fig, na osisi nile. ³⁰ Mgbe ha na-ama ifuru, í na-ahụ ma mara n'onwe gị na okpomọkụ dī nso ugbo a. ³¹ Ya mere, gị onwe gị, **mgbe unu hụrụ ihe ndị a ka ha na-eme, maranụ na alaeze Chineke dī nso** (Luk 21:29-31).

Jizọs chọrọ ka ndị ya soro ihe omume amụma mara mgbe Alaeze ahụ ga-abịa. N'ebe ọzọ Jizọs gwara ndị ya ka ha na-ekiri ma na-ege ntị n'ihe omume amụma (Luk 21:36; Mak 13:33–37). N'agbanyeghị okwu Jizọs, ọtụtụ ndị na-ebelata ikiri ihe omume ụwa nwere njikọ amụma.

Na Luk 22 & 23, Jizọs gosikwara ọzọ na Alaeze Chineke bụ ihe ga-emezu n'ọdịnihu mgbe Ọ kụziri:

¹⁵ “N’ime oké ọchịchọ ka m chọsiwo ike iso unu rie nri ngabiga a tutu mụ ata ahụhụ; ¹⁶ n’ihi na asim unu, M’gaghi-eri ya ọzọ rue mbe o mezuru n’ala-eze Chineke. ¹⁷ O we nara iko, kele ekele, si, Werenu nka, kee ya n’etiti onwe-unu; ¹⁸ n’ihi na asị m unu, Agaghị m ahụ mkpụrụ sitere n’osisi vaịn ruo mgbe alaeze Chineke ga-abịa” (Luk 22:15-18).

³⁹ Ma otu n’ime ndị ajọ omume ahụ ndị ha na ya kpọgidere n’obe nọ na-ekwulu ya, sị: “Ọ bụrụ na í bụ Mesaya ahụ, zọpụta onwe gị, zọpụtakwa anyị.” ⁴⁰ Onye ibe-ya we bara ya nba, si ya, Ọ bughị Gị onwe-gi adighi-atu egwu Chineke, n’ihi na gị onwe-gi nēkpe kwa Ya ikpe; ⁴¹ Ma anyị onwe anyị n’ụzọ ziri ezi, n’ihi na anyị ruru eru, n’ihi na a na-akwughachi anyị dī ka ihe anyị mere si dī, ma ọ dighị ihe ọjọọ ọ bụla nke onye a mere.” ⁴² O we si Jisus, Onye-nwe-ayi, chetam mbe I gābata n’ala-eze-Gi. ⁴³ Ma Jisus siri ya, Amen, asim i na ta ka Mu na gị gānọ na Paradais. (Luk 23:39-43 , Aramaic na Plain English)

Alaeze Chineke abịaghị ozugbo e gburu Jizọs ma dī ka Mak na Luk gosiri anyị:

⁴³ Josef onye Arimatia, onye otu kansul a ma ama, onye n'onwe ya nọ na-eche ala-eze Chineke, na-abịa na-enwe obi ike... (Mak 15:43).

⁵¹ O sitere n'Arimatia, obodo ndị Juu, onye n'onwe ya nọkwa na-eche ala-eze Chineke (Luk 23:51).

Ọ bụ mgbe mbilite n'ọnwụ gasịrị (1 Ndị Kọrint 15:50-55) ka a ga-amụ Ndị Kraịst ọzọ ibanye n'Alaeze Chineke, dị ka Jọn dere:

³ Jisus zara, si ya, N'ezie, n'ezie, asim i, Ọ buru na amughi madu ọzọ, ọ pughị ihu ala-eze Chineke. ⁴ Nikodimos siri Ya, Òle otú agēsi mua madu mbe o mere agadi? Ọ puru ibà n'afọ nne-ya nke ubò abua ewe mua? ⁵ Jisus zara, "N'ezie, n'ezie, asim unu, Ọ buru na amughi madu site na miri na Mọ Nsọ, ọ pughị ibà n'ala-eze Chineke (Jọn 3:3-5).

Ọ bụ nanị ndị Chineke ga-ahụ Alaeze Chineke nke ga-esochi otu puku afọ.

Ugbu a, biko ghọtakwuo na mgbe a kpọlitechara Jizọs n'ọnwụ, ọ kuziri ọzọ gbasara Alaeze Chineke:

³ O gosikwara onwe ya ná ndụ mgbe ahụhụ ya gachara site n'ọtụtụ ihe àmà na-adighị agha agha, ebe ha na-ahụ ya n'ime ụbọchị iri anọ, na-ekwukwa ihe ndị metụtara ala-eze Chineke (Ọlụ Ndịozị 1:3).

Ozizi mbụ na nke ikpeazụ Jizọs kwuru gbasara Alaeze Chineke! Jizọs bjara dị ka onye ozi izi ihe banyere Alaeze ahụ.

Jizọs mekwara ka Jọn onyeozị dee banyere Alaeze otu puku afọ nke Chineke ga-adị n'ụwa. Rịba ama ihe O mere ka Jọn dee:

⁴ Ahụrụ m mkpụrụ obi nke ndị e gbupụrụ isi n'ihì àmà ha banyere Jizọs na n'ihì okwu Chineke, bụ ndị na-efeghị anụ ọhịa ahụ ma ọ bụ onyinyo ya ofufe, na-anataghị akara ya n'egedege ihu ha ma ọ bụ n'aka ha. Ma ha biri ndụ wee soro Kraịst chiri otu puku afọ (Nkpughe 20:4).

Ndị Kraịst oge mbụ kuziri na Alaeze Chineke nke otu puku afọ ga-adị n'ụwa ma dochie ọchịchị ụwa dị ka Akwụkwọ Nsọ na-akuzi (cf. Mkpughe 5:10, 11:15).

N'ihì gini, ọ bụrụ na Alaeze Chineke dị oké mkpa, ọ bụ na ọtụtụ ndị anụbeghi banyere ya?

Akụkụ ụfọdụ n'ihì na Jizọs kpọrọ ya ihe omimi:

¹¹ O we si ha, “Unu ka enyeworo imara ihe-omimi ala-eze Chineke: ma ndi nọ n'èzí ka ihe nile nābia n'ihu (Mak 4:11).

Ọbuna taa, ezi ala-eze nke Chineke bụ ihe omimi nye ọtụtụ n'ime ọtụtụ atumatụ nke Chineke (lee kwa akwụkwọ anyị efu, online na www.ccog.org aha: [Ihe omimi nke ATUMATU CHINEKE Gini mere Chineke ji Kee ihe o bula? Gini mere Chineke ji mee gi?](#)).

Tụleekwa, na Jizọs kwuru na ọgwụgwụ (nke oge a) ga-abia (n'oge na-adighi anya) mgbe e kwusachara ozi ọma nke alaeze n'ụwa dum dị ka ihe àmà:

¹⁴ Agēkwusa kwa ozi ọma nka nke ala-eze elu-uwa dum madu bi ka ọ buru àmà nye mba nile, mbe ahu ka ọgwugwu ihe nile gābia (Matiu 24:14).

Ịkpọsa ozi ọma nke Alaeze Chineke dị mkpa ma bụrụ nke e kwesiri imezu ya **n'oge ikpeazụ a**. Ọ bụ "ezigbo ozi" ka ọ na-enye ezi olileanya nye ọrịa nke ụmụ mmadụ, n'agbanyeghi ihe ndi isi ndoro ndoro ọchichị nwere ike ikuziri.

Ọ bụrụ n'itule okwu Jizọs, o kwesiri ka o doo anya na ezi ọgbakọ Ndị Kraịst kwesiri idi na-ekwusa ozi ọma nke alaeze ugbo a. Nke a kwesiri ibu ihe kacha mkpa maka Nzukọ-nsọ. Na iji mee nke a nke ọma, ekwesiri iji ọtụtụ asụsụ. Nke a bụ ihe *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke na-agba mbọ ime. Ọ bụkwa ya mere e ji sugharịa akwụkwọ nta a n'ọtụtụ asụsụ.

Jizọs kuziiri ọtụtụ ndi agaghị anabata ụzọ Ya:

¹³ “Sinụ n’ọny ụzọ ámá dī warara banye: n’ihi na obosara ka ọny ụzọ ahụ dī, obosara ka ọny ụzọ ahụ dīkwa, nke na-eduba ná mbibi, e nwekwara ọtụtụ ndị na-esi na ya abanye. ¹⁴ N’ihi na warara ka ọnu-uzọ-ama ka uzọ ahu di kwa, nke nēdubà na ndu: ma ndi nāchọta ya di ole-na-ole. (Matiu 7:13-14)

Ozi Ọma Alaeze Chineke na-eduba ná ndụ!

Ọ pụrụ ịmasị ịma na ọ bụ ezie na ihe ka ọtụtụ ná ndị na-azọrọ na ha bụ Ndị Kraịst yiri ka ha amaghị echiche bụ na ihe Kraịst mesiri ike bụ ikwusa ozi Ọma nke Alaeze Chineke, ndị ọkà mmụta okpukpe ụwa na ndị ọkọ akụkọ ihe mere eme aghọtawokarị na nke a bụ ihe Bible na-akụzi n’ezie.

Ma, Jizọs n’onwe ya tūrụ anya ka ndị na-eso ụzọ ya kuzie ozi Ọma nke ala-eze Chineke (Luk 9:2, 60). N’ihi na alaeze n’ọdịnihu ga-adabere n’iwu Chineke, ọ ga-eweta udo na ọganihu—na irube isi n’iwu ndị ahụ n’oge a na-eduga n’ezi udo (Abụ Ọma 119:165, 172; Ndị Efesọs 2:15).

Ma ozi Ọma nke a nke ala-eze ka amaara n’ime akwụkwọ-nsọ nile nke Testament Ochie.

3. À mara ala eze ahu n'Agba Ochie?

Ozizi nke mbụ na nke ikpeazu nke Jisọs gụnyere ikwusa ozi-oma nke ala-eze Chineke (Mak 1:14-15; Ọrụ 1:3).

Alaeze Chineke bụ ihe ndị Juu n'oge Jizọs kwesiri jma ihe dị ka e kwuru ya n'akwụkwọ nsọ ha, nke anyị na-akpọzi Agba Ochie.

Daniel Kuziri Banyere Alaeze ahu

Daniel onye amụma dere, si:

⁴⁰ Ma ala-eze nke anọ ga-adị ike dị ka ígwè, ruo n'ókè nke ígwè na-etipiasị ihe nile ma tibie ihe nile; ma dị ka ígwè nke na-etipia ihe, ka alaeze ahu ga-etipiasị ndị ọzọ niile. ⁴¹ Ma unu huru ukwu-ya na nkpsi-ukwu, bú urọ nke ọkpụ-ite, na akuku ígwè, ala-eze gēkewa; ma ike nke ígwè gādi nime ya, dika i huru ígwè ahu agwara ya na urọ ceramic. ⁴² Ma dika nkpsi-ukwu nke ukwu-ya nile si buru ufodu ígwè na ufodu nke urọ, otú a ka ala-eze ahu gādi ike na akuku ufodu na-esighi ike. ⁴³ Dị ka i hụrụ ígwè gwakọtara na ceramic urọ, ha ga-agwakota na mkpuru nke mmadu; ma ha agaghị ejikota onwe ha, dị ka ígwè na-adighị ejikota na urọ. ⁴⁴ Ma n'ubochi nke ndi-eze ndia, bú Chineke nke elu-igwe, gēme ka otu ala-eze guzosie ike, nke anāgaghi-emebi emebi; ma ala-eze ahu agaghi-ahapuru ndi ọzọ; ọ gētipia, ripia kwa ala-eze ndia nile, o we guzo rue mbe ebighi-ebi (Daniel 2:40-44).

¹⁸ Ma ndi-nsọ nke Onye kachasi ihe nile elu gānata ala-eze ahu, we nweta ala-eze rue mbe ebighi-ebi, Ọbuná rue mbe nile ebighi-ebi. (Daniel 7:18).

²¹ “Anọ m na-ele anya, ma otu mpi ahụ nọ na-ebuso ndị nsọ agha, ma na-emeri ha; ²² rue mbe Onye ochie biara, na e kpere ikpé nye ndi-nsọ nke Onye kachasi ihe nile elu, na oge ruru ka ndi-nsọ nweta ala-eze ahu. (Daniel 7: 21-22)

Anyị si n’aka Daniel mụta na oge na-abịa mgbe Alaeze Chineke ga-ebibi alaeze ndị dị n’ụwa a nakwa na Ọ ga-adịru mgbe ebighị ebi. Anyị na-amụtakwa na ndi-nsọ ga-enwe òkè nke ha n’ịnata ala-eze a.

Ọtụtụ akụkụ nke amụma Daniel bụ maka oge anyị na 21st narị afọ.

Rịba ama akụkụ ụfọdụ sitere na agba ọhụrụ:

¹² “Mpi iri ahụ nke ị hụrụ bụ ndị eze iri ndị na-anatabeghi alaeze, ma ha na-anata ikike otu awa di ka eze na anụ ọhịa ahụ. ¹³ Ndị a nwere otu obi, ha ga-enyekwa anụ ọhịa ahụ ike na ikike ha. ¹⁴ Ndị a ga-ebuso Nwa-atụrụ ahụ agha, na Nwa Atụrụ ahụ ga-emeri ha, n’ihi na Ọ bụ Onyenwenụ nke ndị nwenụ na Eze nke ndị eze; ma ndị ha na Ya nọ ka a na-akpọ, hōrō, na ndị kwesiri ntụkwasi obi.” (Mkpughe 17:12-14)

Ya mere, anyị na-ahụ na ma ochie na New Testament echiche na a ga-enwe ọgwụgwụ oge alaeze ụwa nwere akụkụ iri na na Chineke ga-ebibi ya ma guzobe alaeze ya.

Ajaya Kuziri Banyere Alaeze ahụ

Chineke kpaliri Aisaja ide banyere akụkụ mbụ nke Alaeze Chineke, otu puku afọ ahụ ọchịchị a maara di ka puku afọ, n’uzọ di otu a:

¹ Nkpa-n'aka gēsi n'osisi Jesi puta, Ala gēsi na nkporogwu-ya pue.

² MỌ nke Jehova gādakwasi Ya, MỌ nke amam-ihe na nghota, MỌ nke ndum-odu na idi-uku, MỌ nke ihe-omuma na nke egwu Jehova.

³ Ihe nātọ Ya utọ di n'egwu Jehova, Ọ gaghi-adi kwa n'iru anya-Ya abua kpe ikpe, Ọ gaghi-adi kwa n'Ọnunu nti-Ya abua kpe ikpe; ⁴ Ma n'ezi omume ka Ọ gēkpe obeye ikpe, were kwa ezi omume kpe ikpe

maka ndị dị nwayọọ nke ụwa; Ọ gēwere nkpa-n'aka nke ọnu-Ya ti uwa, Ọ bu kwa ume nke ebụbere-ọnu-Ya ka Ọ gēji bue ndi nēmebi iwu. ⁵ Ezi omume gābu ihe-ọkiké úkwù-Ya, na ikwesi-ntukwasi-obi gābu ihe-ọkiké nke ukwu-Ya.

⁶ “Anụ ọhịa wolf ga-esorokwa nwa atụrụ biri, agụ ga-amakpukọkwa n’ nwa ewu, nwa ehi na nwa ọdum na anụ mara abụba ga-abụkọkwa otu; nwantakịrị ga-edukwa ha. ⁷ Ehi na anụ ọhịa bea ga-ata nri; Ụmụ-ntakịrị ha ga-amakpukọ ọnu; Ọdum gēri kwa okporo-ọka dika ehi. ⁸ Nwata nāñu ara gēgwu kwa egwu n'akuku olùlù udà, Nwata arapuru ara gētiye kwa aka-ya n'olùlù agwọ. ⁹ Ha agaghi-emejọ ihe, ha agaghi-ebibi kwa n'ugwu nsọm nile: N'ihì na ọmuma Jehova gējuputa uwa, dika miri nēkpuchi oké osimiri.

¹⁰ "N'ubọchị ahụ, mgbọrọgwụ Jesi ga-adi, onye ga-eguzo dị ka ọkọlọtọ nye ndị mmadụ: n'ihì na mba dị iche iche ga-achọ Ya, ebe izu ike ya ga-abụkwa ebube." (Aịsaja 11:1-10)

Ihe mere m ji kpọọ nke a dị ka akụkụ mbụ ma ọ bụ akụkụ mbụ nke ala eze Chineke, bụ na nke a bụ oge ebe ọ ga-abụ nke anụ ahụ (tupu oge mgbe obodo nsọ, Jerusalem Ọhụrụ si n'eluigwe bịa, Mkpughe 21) ga-adịru otu puku afọ. Isaiah kwadoro akụkụ anụ ahụ nke akụkụ a mgbe ọ gara n'ihu na:

¹¹ Ọ gēru kwa, n'ubọchi ahu, na Jehova gētiyeghachi aka-Ya ọzọ nke ubò abua, inyeghachi ndi-Ya fọduru ndi fọduru, bú Asiria, na Ijipt, na Patros, na Kush, na n'llam, na Shaina, na Hemat, na n'agwe-etiti nile nke oké osimiri.

¹² Ọ gētiye kwa ọkọlọtọ nye mba nile, Ọ gāchikọta kwa ndi Israel achupuru achupu, si n'akuku anọ nke uwa chikọta ndi Juda achusaworo achusa. ¹³ Ọzọ kwa, ekworo Efraim gālapu, agēbipu

kwa ndi nākpabụ Juda; Efraim agaghi-ekwo kwa Juda ekworo, Juda agaghi-amaja kwa Efraim. ¹⁴ Ma ha gēfeda n'ubu ndi Filistia n'akuku Ọdida-anyanwu; Ha gēkpokọta kwa ndi Ọwuwa-anyanwu n'agha; Ha gātukwasi kwa Edom na Moab aka-ha; Ma ndị Amọn ga-erubere ha isi. ¹⁵ Jehova gēbibí ire oké osimiri Ijpt ka ebibie ya; Ọ gēwere kwa oké ifufe feghari aka-Ya n'elu osimiri Nail, we tie ya na miri-iyi asa, me ka madu gabiga n'akpukpọ-ukwu-ya. ¹⁶ uzọ gādiri ndi-Ya fọduru, bú ndi gāfọdu n'Asiria, dika ọ diri Israel n'ubọchi o siri n'ala Ijpt rigota. (Aịsaia 11:11-16)

Aisaia nwekwara ike mmụọ nsọ ide:

² Ubu a ọ gēru kwa na mbe ikpe-azu na ugwu nke ulo Jehova gēguzosi ike n'elu ugwu nile, ewe bulie ya elu kari ugwu nile; Mba niile ga-erubakwa na ya. ³ Ọtutu madu gābia, si, Bianu, ka ayi rigo n'ugwu Jehova, rue ulo Chineke nke Jakob: Ọ gēzị ayi uzọ-Ya nile, Na ayi gēje ije n'uzọ-Ya nile. **N'ihí na site na Zaion ka iwu gēsi puta,** na okwu Jehova sitere na Jerusalem. ⁴ Ọ gēkpe ikpe n'etiti mba nile, nāba kwa Ọtutu ndi di iche iche nba; + Ha ga-akpughari mma agha ha ka ha bụrụ mma ogè, kpughariakwa ube ha ka ha bụrụ nko osisi; **Mba agaghị ebuli mma agha megide mba, Ha agaghikwa amụta agha ọzọ.** ... ¹¹ Agēweda anya di elu nke madu, bú npako nke madu ka agēruda: Ọzọ, Jehova, nání Ya ka agēme ka ọ di elu n'ubọchi ahu. (Aịsaia 2:2-4, 11)

Ya mere, ọ ga-abụ oge utopian nke udo n'ụwa. N'ikpeazụ, nke a ga-adị ruo mgbe ebighị ebi, ka Jizọs na-achị. Dabere n'akụkụ akwụkwọ nsọ dī iche iche (Abụ Ọma 90:4; 92:1; Aịsaia 2:11; Hosea 6:2), Talmud ndị Juu na-akụzi nke a dīruru 1,000 afọ (Talmud nke Babilon: Tractate Sanhedrin Folio 97a).

A kpaliri Aịzaia idekwa ihe ndị a:

⁶ N'ihí na amuru ayi otù Nwa, Nye ayi Ọkpara; Ọchịchị ga-adikwa n'ubu ya. A ga-akpọkwa aha ya ebube, Onye ndumọdụ, Chineke dī ike, Nna ebighị ebi, Onyeisi Udo. ⁷ N'iba-uba nke ochichi-Ya na udo-Ya agaghi-agwugwu, N'elu oche-eze Devid, na n'elu ala-eze-Ya, ime ka ọ guzosie ike, me kwa ka o guzosie ike n'ikpé na

ezi omume site n'ubochi ahu we rue mbe ebighi-ebi. Ekworo Jehova nke usu nile nke ndi-agma geme nka. (Aisaia 9:6-7)

Riba ama na Aisaia kwuru na Jizos ga-abia mee ka otu alaeze nke nwere ochichi guzosie ike. O bu ezie na otutu ndi na-azoro na Kraist na-ehota akuku Akwukwo Nso a, karisa na December nke afọ o bula, ha na-echekarị na o na-ebu amuma karja eziokwu ahụ bu na a ga-amu Jizos. Bajbul gosiri na Alaeze Chineke nwere ochichi na-achi, nakwa na Jizos ga-achi ya. Isaiah, Daniel, na ndi ozọ buru amuma ya.

Iwu Chineke bu ọzọ ihunanya (Matiu 22:37-40; Jon 15:10) Alaeze Chineke ga-adaberekwa n'ihu ndi ahụ. N'ihia ya, Alaeze Chineke, n'agbanyeghi mmadu ole no n'wa na-ele ya anya, ga-adabere n'ihunanya.

Abu oma na ndi ozọ

O bughị naanị Daniel na Aizaya ka Chineke ji mmuo nsọ dee banyere Alaeze Chineke na-abianu.

A kpaliri Ezikiel ide na ndi nke niile nke ebo nke Israel (o bughị naanị ndi Juu) ndi gbasasiri n'oge oke mkpagbu ahụ ka a ga-achikota onu n'alaeze otu puku afọ:

¹⁷ N'ihia nka si, Otú a ka Onye-nwe-ayi Jehova siri: M'gachikoputa kwa unu n'etiti ndi nile di iche iche, si kwa n'ala nile nke achusaworo unu chikota unu, M'genye kwa unu ala Israel. ¹⁸ + Ha ga-ejekwa n'ebe ahụ, ha ga-ewepukwa ihe aru ya niile na ihe aru ya niile n'ebe ahụ. ¹⁹ M'genye kwa ha otu obi, tiye kwa mo ohu nime ha, napu kwa obi nkume n'anuru-ha, nye ha obi nke anuru; ²⁰ ka ha we je ije n'ukpurum nile, debe kwa ikpem nile, me ha; ha gabu-kwa-ram otu ndi, Mu onwem gabu-kwa-ra ha Chineke. ²¹ Ma ndi obi ha na-agbaso ochichọ nke ihe aru ha na ihe aru ha nile, m ga-akwughachi omume ha n'isi onwe ha," ka Okaaka Onyenwe anyi Jehova kwuru.' (Ezikiel 11:17-21)

A gaghị agbasasikwa umu ebo nile nke Izrel, kama ha ga-erube isi n'ukpuru Chineke ma kwusi iri ihe aru (Levitikos 11; Deuteronomi 14).

Rịba ama ihe ndị na-esonụ n'Abụ Ọma banyere ozi ọma nke alaeze Chineke:

²⁷ nsọtụ nile nke uwa gēcheta we chigharikute Jehova: Abụru nile nke mba nile gākpọ kwa isi ala n'iru Gi. ²⁸ N'ihì na Jehova nwe ala-eze, Ọ bu kwa mba nile ka Ọ nāchi. (Abụ Ọma 22:27-28)

⁶ Oche-eze-Gi, Chineke, nādiru mbe nile ebighi-ebi; Nkpa-n'aka nke ezi omume bu nkpa-n'aka nke ala-eze-Gi. (Abụ Ọma 45:6)

¹ Oh, bụkuonụ Jehova abụ ọhụrụ! Bùkuenu Jehova abù, unu uwa nile. ² Bùkuenu Jehova abù, gọzienu aha-Ya; Kwusaanụ ozi ọma nke nzọpụta ya kwa ụbọchị. ³ Kwusanu ebube-Ya n'etiti mba nile, Kọsanu oké ọlu-Ya n'etiti ndi nile di iche iche. (Abụ Ọma 96:1-3 ; nakwa 1 Ihe E Mere 16:23-24)

¹⁰ Ọlu-Gi nile gēkele Gi, Jehova, Ndi-nsọ-Gi gāgọzi kwa Gi. ¹¹ Ha gēkwu okwu bayere ebube nke ala-eze-Gi, nēkwu kwa okwu bayere ike-Gi; ¹² Ime ka umu madu mara idi-uku-Ya nile, Na ima-nma nke ebube nke ala-eze-Ya. ¹³ Ala-eze-Gi bu ala-eze ebighi-ebi, Ọchichi-Gi nādi kwa ọbọ nile. (Abụ Ọma 145:10-13)

Ndị ode akwụkwọ dī iche iche n'ime Testament Ochie dekwara gbasara akwụkụ nile nke ala-eze ahụ (dịka Ezikiel 20:33; Obedaya 21; Maịka 4:7).

Ya mere, mgbe Jizọs malitere izi ozi ọma nke Alaeze Chineke, ndị na-ege ya ntị maara ihe bụ isi ihe.

4. Ndịozi ahụ hà kuziri Ozioma nke Alaeze ahụ?

Ọ bụ ezie na ọtụtụ ndị na-eme ka ozi oma ahụ bụ ozi oma banyere ụdị onye Jizọs bụ, nke bụ eziokwu bụ na ndị na-eso ụzọ Jizọs kuziri ozi oma Alaeze Chineke. Nke ahụ bụ ozi Jizọs wetara.

Pọl onyeozị dere banyere Alaeze Chineke na Jizọs:

⁸ O we ba n'ulo-nzukọ, nēkwu okwu n'atughị egwu ọnwà atọ, nētughari uche na ime ka ha kweta bayere ihe nile nke ala-eze Chineke (Ọlu 19:8).

²⁵ Ma n'ezie, ugbo a ka m matara na unu nile, ndị m'jeworo n'etiti unu kwusaa ozi oma ala-eze Chineke (Ọlụ Ndị Ozi 20:25).

²³ Ya mere mbe ha doro Ya otù ubọchi, ọtutu madu biakutere Ya n'ebe-obibi-Ya, ndi Ọ nākwayerere ha, ịa kwa àmà bayere ala-eze Chineke, nēkweta kwa ha bayere Jisus site n'iwu Moses na ndi-amuma, site n'ututu rue anyasi. ... ³¹ nēkwusa ala-eze Chineke, nēzí kwa ihe di n'obi Onye-nwe-ayi Jisus Kraist were obi-ike nile, ọ dighi onye ọ bula nēpochi ya (Ọlu 28:23,31).

Rịba ama na Alaeze Chineke abughị nanị banyere Jizọs (ọ bụ ezie na Ọ bụ akụkụ bụ isi na ya), dị ka Pọl kuzikwara banyere Jizọs iche n'ihe ọ kuziri banyere Alaeze Chineke.

Pọl kpọkwara ya ozi oma nke Chineke, ma nke ahụ bụkwa ozi oma nke alaeze Chineke.

⁹ ... anyị kwusara unu ozi Ọma nke Chineke... ¹² ka unu we je ije n'iru Chineke Nke nākpọ unu n'ala-eze na ebube Ya. (1 Ndi Tesalonaịka 2:9, 12)

Pọl kpọkwara ya ozi-Ọma nke Kraịst (Ndi Rom 1:16). “Ozi Ọma” Jizọs, bụ ozi ọ kọziri.

Chee echiche na ọ bughị nanị ozi Ọma banyere onye Jizọs Kraịst bụ ma ọ bụ naanị banyere nzọpụta onwe onye. Pọl kwuru na ozi-Ọma nke Kraịst gụnyere irubere Jizọs isi, nloghachi ya, na ikpe Chineke:

⁶ ... Chineke iji mkpagbu kwụọ ndị na-akpagbu gị ụgwọ. ⁷ na inye unu ndi nọ nkpabụ soro ayi zuru ike, mbe emere ka Onye-nwe-ayi Jisus kpughepu n'elu-igwe, Ya na ndi-mọ-ozii-Ya di ike; ⁸ n'oku nke nēre oku nābọ ọbọ n'aru ndi nāmaghi Chineke, na n'aru ndi nādighi-erube isi n'ozii Ọma nke Onye-nwe-ayi Jisus Kraist. ⁹ Ndi a ka a ga-ata ahụhụ na mbibi ebighi ebi site n'iru Jehova na site n'ebube nke ike Ya; ¹⁰ mgbe Ọ ga-abia, n'ubochi ahụ, ka e wee nye ndi nsọ ya otuto na ka e wee nwee mmasi n'etiti ndi niile kwere ekwe, n'ihii na ekwere ọgbugba-ama anyi n'etiti unu (2 Ndi Tesalonaịka 1:6–10).

Agba Ọhụụ na-egosi na ala-eze ahụ bụ ihe anyị ga-anata, ọ bughị na anyị nwetara ya nke Ọma ugbo a:

²⁸ anyị na-anata ala-eze nke a na-apughị ime ka ọ maa jijiji (Ndi Hibru 12:28).

Anyị nwere ike ighota ma na-atụsi anya ike ibụ akụkụ nke Alaeze Chineke ugbo a, ma anyị abanyebeghi na ya nke Ọma.

Pọl kwadoro kpomkwem na mmadụ adighi abanye n'Alaeze Chineke nke Ọma di ka mmadụ na-anwụ anwụ, di ka ọ na-eme *emechaa* mbilite n'onwụ:

⁵⁰ Ma nka ka m'nēkwu, umu-nnam, na anu-arụ na ọbara apughi iketa ala-eze Chineke; nrurụ aka adighikwa eketa ire ure. ⁵¹ Lee, a na m agwa gi ihe omimi: Anyi nile agaghị ura, mana anyi nile ka a ga-agbanwe— ⁵² n'obere oge, na nbibi nke anya, na opi ikpeazụ.

N'ihì na a ga-afụ opì, a ga-emekwa ka ndị nwurụ anwụ si n'ọnwụ bilie na-apughị ire ure, a ga-agbanwekwa anyị (1 Ndi Kọrint 15:50-52).

¹ Ya mere ana m enye gi iwu n'iru Chineke na Onye-nwe-ayi Jisus Kraist, Onye gēkpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpé na nkpuḡhe-Ya na ala-eze-Ya.

(2 Timoti 4:1)

Ọ bughị nanị na Pọl kuziri, kamakwa na Jizọs ga-enyefe Alaeze ahụ n'aka Chineke Nna:

²⁰ Ma ugbo a, e mela ka Kraist si na ndị nwurụ anwụ bilie, ma bụrụ mkpụrụ mbụ nke ndi dara n'ura. ²¹ N'ihì na ebe ọnwu sitere n'aka madu, nbilite-n'ọnwu nke ndi nwuru anwu sitere kwa n'aka madu. ²² N'ihì na dika madu nile nānwu nime Adam, ọbuná otú a ka agēme ka madu nile di ndu nime Kraist. ²³ Ma onye ọ bula n'usoro nke ya: Kraist nkpuḡ mbu, emesia ndi bu nke Kraist n'ọbibia-Ya. ²⁴ Mgbe ahụ ka Ọgwụgwụ ahụ ga-abịa, mgbe ọ ga-enyefe alaeze ahụ n'aka Chineke Nna, mgbe Ọ ga-ewepụ ọchịchị niile na ikike niile na ike niile. ²⁵ N'ihì na Ọ ghaghi ibu eze rue mbe Ọ gētiye-kwa-ra ndi-iro-Ya nile n'okpuḡ ukwu-Ya. (1 Ndi Kọrint 15:20-25).

Pọl kuzikwara na ndi ajọ omume (ndi na-emebi iwu) agaghị eketa ala-eze Chineke:

⁹ Ònu amataghi na ndi ajọ omume agaghị-eketa ala-eze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. Ma ọ bụ ndi na-akwa iko, ma ọ bụ ndi na-ekpere arụsị, ma ọ bụ ndi na-akwa iko, ma ọ bụ ndi na-edina ụdi onwe, ma ọ bụ ndi na-edina ụdi onwe; ¹⁰ ma ọ bụ ndi ohi, ma ọ bụ ndi anyaukwu, ma ọ bụ ndi aṅuruma, ma ọ bụ ndi nkwtọ, ma ọ bụ ndi na-apunara mmadụ ihe agaghị eketa ala-eze Chineke (1 Ndi-Kọ 6:9-10).

¹⁹ Ma ọlu nile nke anu-arụ putara ìhè, bú: ikwa-iko, ikwa-iko, adighi-ọcha, ikwa-iko; ²⁰ ikpere arụsị, ịgba afa, ịkpọasị, esemokwu, ekworo, iwe iwe, ọchịchọ ịchọ ọdịmma onwe onye nanị,

esemokwu, ozizi ụgha; ²¹ anyafufu, igbu mmadu, inubiga mmanya okè, oké oriri na oñuñu, na ihe ndi yiri ya; nke m na-agwa unu na mbu, di nnoo ka m gwakwara unu n'oge gara aga, na ndi na-eme ihe ndi di otu ahụ agaghị eketa ala-eze Chineke (Ndi Galetia 5:19-21).

⁵ N'ihia na nke a ka unu maara na o dighi onye na-akwa iko, ma o bu onye na-adighi ocha, ma o bu onye anyaukwu, bu onye na-ekpere arusi, nwere ihe nketa o bua n'alaeze nke Kraist na Chineke (Ndi Efesos 5:5).

Chineke nwere upuru ma na-achọ ncheghari site na mmehie ka o wee nwee ike ibanye n'alaeze Ya. Poi onyeozidi doro aka na nti na ufodu agaghị akuzi na ozi oma Jizos bu aziza ya, ma nke ozọ bu:

³ Amara diri unu na udo nke sitere na Chineke, bu Nna na Onye-nwe-ayi Jisus Kraist; ⁴ Onye nyere onwe-ya n'ihia nmehie nile ayi, ka O we naputa ayi n'ajo uwa nka, dika ochichọ nke Chineke na Nna-ayi si di; ⁵ Onye otuto diri rue mbe nile ebighi-ebi. Amen. ⁶ O na-atu m n'anya na unu na-esi n'ebe Onye ahụ kpoptara unu n'amara Kraist chigharia osọ osọ gaa n'ozidi oma di iche. ⁷ nke na-abughị ozọ; ma o nwere ufodu ndi na-akpagbu unu ma na-achọ igbagọ ozi-oma nke Kraist. ⁸ Ma o buru na ayi onwe-ayi, ma-ebu mo-ozidi nke sitere n'elu-igwe, nezisa unu ozi oma o bula ozọ ma-oughi ihe ayi kwusara unu, ya buru ihe anabu onu. ⁹ Dika ayi kwuoro na mbu, otu a ka m'nekwu kwa ozọ, O buru na onye o bula nezisa unu ozi oma o bula ozọ kari nke unu natara, ya buru onye anabu onu. (Ndi Galeshia 1:3-9)

³ Ma anamatu egwu, ka ewe mebie uche-unu n'idi-ocha nke di nime Kraist, dika agwo ahu ghoburu lu n'uzo o bula. ⁴ N'ihia na asi na onye ahu Nke nabia nekwusa Jisus ozọ, Onye ayi nekwusaghi, ma-ebu o buru na unu anata mo di iche nke unu onwe-unu nanataghi, ma-ebu ozi oma di iche nke unu nanaraghi-anagide, unu ganagide ya. (2 Ndi Korint 11:3-4)

Gini bu “ozọ” na “di iche,” n'ezie ụgha, ozi oma?

Ozi Ọma ụgha ahụ nwere akụkụ dị iche iche.

N'ozuzu, ozi-Ọma ụgha ahụ bụ ikwere na ịkwesighi irubere Chineke isi ma na-agba mbọ n'ezie ibi ndụ n'ụzọ ziri ezi n'ụzọ Ya mgbe ị na-ekwu na ịmara Ya (cf. Matiu 7:21-23). Ọ na-achọkarị ọdịmma onwe onye.

Agwọ ahụ ghọgburu Ịv ka ọ daa n'ihu ozi ụgha ihe fọrọ nke nta ka ọ bụrụ afọ 6000 gara aga (Jenesis 3)—ndị mmadụ ekwewokwa na ha maara ihe karịa Chineke na ha kwesịrị ikpebiri onwe ha ihe Ọma na ihe Ọjọọ kemgbe ahụ. Ee, mgbe Jizọs bịchara, a na-ejikọtakarị aha ya n'ozị Ọma ụgha dị iche iche—nke a ka na-agakwa n'ihu ma na-aga n'ihu ruo n'oge nke ikpeazụ na-emegide Kraịst.

Ugbua laa azụ n'oge Pọl onyeozị, ozi Ọma ụgha ahụ bụ n'ezie ngwakọta Gnostic/Mystic nke eziokwu na njehie. Ndị Gnostic kwenyesiri ike na ihe Ọmụma pụrụ iche bụ ihe a chọrọ ị nweta nghọta ime mmụọ, gụnyere nzọpụta. Ndị Gnostics chọsiri ike ikwere na ihe anụ ahụ na-eme abaghị uru ọ bụla, ha na-emegidekwa irubere Chineke isi n'ihe ndị dị ka Ụbọchị Izu Ike nke asaa. Otu onye ndu ụgha dị otú ahụ bụ Simon Magus, onye Pita onyeozị baara/ dọrọ aka ná ntị (Ọlụ Ndịozị 8:18-21).

Ma ọ dighị mfe

Agba Ọhụrụ na-egosi na Filip kuziri ala-eze Chineke:

⁵ Filip we ridara n'obodo Sameria, kwusaara ha Kraist. ... ¹² ha kwere Filip mgbe o na-ekwusa ihe banyere ala eze Chineke... (Olu 8:5,12).

N'agbanyeghị nke ahụ, Jizọs, Pọl, na ndị na-eso ụzọ ya kuziri na ọ dighị mfe ịbanye n'Alaeze Chineke:

²⁴ Ma mbe Jisus huru na o nēwuta ya nke-uku, O we si, Le otú ọ sisiri ndi nwere àkù ike ibà n'ala-eze Chineke! ²⁵ N'ihu na ọ dīrī kamel nfe isi n'anya agiga gabiga karịa ọgaranya ịba n'alaeze Chineke."

²⁶ Ma ndi nuru ya siri, Ònye kwa ka apuru izọputa?

²⁷ Ma Ọ siri, “Ihe na-apughị ime n’ebe mmadụ nọ kwere omume n’ebe Chineke nọ.” (Luk 18:24-27)

²² “Ayi aghaghi isi n’otutu nkpabụ bata n’ala-eze Chineke” (Olu 14:22).

³ Anyị kwesiri ina-ekele Chineke mgbe niile maka unu, ụmụnna, dị ka ọ dị

nke dabara adaba, n’ihi na okwukwe unu na-eto nke ukwu, ihunanya nke onye ọ bụla n’ime unu na-abakwa ụba n’ebe ibe unu nọ; ⁴ ya mere ayi onwe-ayi nānya isi bayere unu n’etiti nzukọ-nsọ nke Chineke, n’ihi ntachi-obi-unu na okwukwe-unu nime nkpabụ nile na nkpabụ nile unu nke unu nātachi obi; ⁵ nke bụ ihe àmà pụtara ìhè nke ikpe ziri ezi nke Chineke, ka e wee gua unu na ndị ruru eru maka ala-eze Chineke, nke unu na-atakwaa ahụhụ n’ihi ya; ⁶ n’ihi na ọ bu ezi omume n’ebe Chineke nọ, iwere nkpabụ akwughachi ndi nākpabụ unu; ⁷ na inye unu ndị nọ ná nsogbu n’obi ka anyị na ha zuru ike mgbe e kpughepụrụ Onyenwe anyị Jisọs site n’elu-igwe ya na ndị mmụọ ozi ya dị ike, (2 Ndi Tesalonaika 1:3–7).

N’ihi ihe isi ike ndị dị n’oge a, ọ bụ nanị ụfọdụ ka a na-akpọ ugbo a ma họtụta ha n’oge nke a ka ha bụrụ akụkụ nke ya (Matiu 22:1–14; Jọn 6:44; Ndi Hibru 6:4–6). A ga-akpọ ndị ọzọ ma emechaa, dị ka Bible na-egosi na “ndị mehiere n’ime mmụọ ga-aghọta ihe, ndị na-eme mkpesa ga-amụtakwa ozizi” (Aịsaja 29:24).

Pita onyeozị kuziri na ala-eze ahụ na-adịru mgbe ebighị ebi, na na a ga-enwerịrị ike irube isi n’ozị ọma nke Chineke ma ọ bụ na a ga-enwe ikpe:

¹⁰ Ya mere, umu-nnam, nwe-kwa-nu uchu kari ime ka òkù-unu na nhọtuta-unu guzosie ike, n’ihi na ọ buru na unu eme ihe ndia, unu agaghi-su ngongọ ma-ọli; ¹¹ n’ihi na otú ahụ ka a ga-esi nye unu ọnụ ụzọ n’ụba baa n’alaeze ebighị ebi nke Onyenwe anyị na Onye Nzọtuta anyị Jisọs Kraịst (2 Pita 1:10–11).

¹⁷ N'ihì na oge eruwo ka ikpe malite n'ụlọ nke Chineke; ma ọbụrụ na o buru ụzọ malite na anyị, gịnị ga-abụ ọgwụgwụ nke ndị na-adighị erube isi n'ozì ọma nke Chineke? (1 Pita 4:17).

Akwụkwọ ikpeazụ nke Akwụkwọ Nsọ na Alaeze ahụ

Akwụkwọ Nsọ na-akụzi na “Chineke bụ ihunanya” (1 Jọn 4:8,16) na Jizọs bụ Chineke (Jọn 1:1,14)—Alaeze Chineke ga-enwe Eze bụ ihunanya, nke iwu ya na-akwado ihunanya, ọ bughị ikpọasị (cf. Mkpughe 22:14-15).

Bible na-egosikwa na Chineke ga-ezite mmụọ ozi nke ga-ekwusa ozi ọma ebighị ebi nke alaeze Chineke (Mkpughe 14:6-7) na mgbe ahụ, mmụọ ozi ọzọ na-egosi na n'agbanyeghị na ọ pụtara oké, Babilọn dara (Mkpughe 14:8-9). Ozi ndị a ga-abụ nkwenye karịrị nke mmadụ nke ozi ọma nke ụwa ga-anata na mbụ dị ka ihe akaebe ma na-ele anya dị ka ihe kpataara “oké ìgwè mmadụ” ahụ ndị na-abịakwute Chineke n'oge ọgwụgwụ (Mkpughe 7:9-14). N'adighị ka ike ikpeazụ nke Babilọn nke ga-ebili ma daa (cf. Mkpughe 18:1-18), akụkụ ikpeazụ nke alaeze Chineke ga-adịrụ mgbe ebighị ebi:

¹⁵ Mọ-ozì nke-asa we fùà: Ma oké olu di n'elu-igwe, si, Ala-eze nke uwa aghọwo ala-eze nke Onye-nwe-ayi na nke Kraist-Ya, Ọ gābu kwa eze rue mbe nile ebighi-ebi. (Mkpughe 11:15).

Jizọs ga-achị n'alaeze! Na Bible na-ekpughe abụọ n'ime utu aha ya:

¹⁶ O nwe-kwa-ra n'uwe-Ya na n'apata-ukwu-Ya ka edeworo aha: EZE NKE ndi-eze na Jehova nke ndi-nwe-ayi (Nkpughe 19:16).

Ma, ọ bụ naanị Jizọs ga-achị? Rịba ama akụkụ a:

⁴ M'we hu oche-eze, ha we nọkwasi ha, ewe nye ha ikpé. M wee hụ mkpụrụ obi nke ndị e gbupurụ isi n'ihì àmà ha banyere Jizọs na n'ihì okwu Chineke, bụ ndị na-efeghị anụ ọhịa ahụ ma ọ bụ onyinyo ya ofufe, na-anataghị akara ya n'egedege ihu ha ma ọ bụ n'aka ha. Ha na Kraist wee dīrị ndụ otu puku afọ . . . ⁶ Ngọzi nādi kwa nsọ, bụ onye nwere òkè nime nbilite-n'ọnwu mbu. N'ime ndị dị otú ahụ ọnwụ nke abụọ enweghị ike, ma ha ga-abụ ndị nchụàjà

nke Chineke na nke Kraịst, na ha ga-achị otu puku afọ (Nkpughe 20:4,6).

A ga-akpọlite ezi Ndị Kraịst ka ha soro Kraịst chịa otu puku afọ! Ala-eze ahụ ga-adịru mgbe ebighị ebi (Nkpughe 11:15), ma ọchịchị ya na ndị nsọ mbụ e kpọlitere n'ọnwu a kpọturụ aha ná Mkpughe 20:6 bụ nanị otu puku afọ. Nke a bụ ya mere m ji kwuo nke a na mbụ dị ka akụkụ nke mbụ nke ala-eze - nke anụ ahụ, nke puku afọ, na-emegide nke ikpeazụ, nke ime mmụọ, akụkụ.

E depụtara ọtụtụ ihe omume n'Akwụkwọ Mkpughe dị ka ndị na-eme n'agbata nkeji puku afọ na nke ikpeazụ nke Alaeze Chineke:

⁷ Ma mgbe puku afọ ahụ gwụchara, a ga-ahapụ Setan n'ụlọ mkpọrọ ya ⁸ ọ gāpu kwa iduhie mba nile ndi nọ na nkuku anọ nke uwa, Gọg na Megọg, ichikọta ha ibu agha, ndi ọnu-ogugu-ha di ka ájá nke oké osimiri. ... ¹¹ M'we hu oké oche-eze di ọcha na Onye ahu Nke nānọkwasi ya, Onye uwa na elu-igwe siri n'iru Ya bapu. Ma ọ dighi ebe ahuru ha. ¹² M'we hu ndi nwuru anwu, onye ntà na onye uku ka ha nēguzo n'iru Chineke, ewe meghe akwukwọ. Ewe meghe akwukwọ ọzọ, nke bu akwukwọ nke ndu. Ewe kpe kwa ndi nwuru anwu ikpé dika ọlu-ha si di, site n'ihe edeworo n'akwukwọ. ¹³ Oké osimiri nyefere ndi nwurụ anwụ nọ n'ime ya, ọnwụ na Hedis nyekwaara ndi nwurụ anwụ nọ n'ime ha. Ewe kpe ha ikpe, onye ọ bula dika ọlu-ya si di. ¹⁴ Mgbe ahụ a tūbara ọnwụ na Hedis n'ime ọdọ ọkụ ahụ. Nke a bụ ọnwụ nke abụọ. ¹⁵ Ma onye ọ bula a hūrughị e dere n'akwukwọ nke ndụ, a tūbara ya n'ime ọdọ ọkụ ahụ (Nkpughe 20:7–8, 11–15).

Akwụkwọ Mkpughe na-egosi na a ga-enwe akụkụ ọzọ nke alaeze nke ga-abịa mgbe ọchịchị puku afọ ahụ gasiri na mgbe ọnwụ nke abụọ nke ndi na-ajụ nchegharị na ụzọ Chineke ga-adigide adigide:

¹ Ugbo a ahurū m eluigwe ọhūrū na ụwa ọhūrū, n'ih i na eluigwe mbụ na ụwa mbụ agabigawo. Ọzọkwa enweghị ọzọ oké osimiri. ² M'we, Jọn, hu-kwa-ra obodo nsọ ahu, bú Jerusalem Ọhu, ka o nēsi n'elu-igwe ridata site n'ebe Chineke nọ, edoziworo dika nwunye ọhu nke achọworo di-ya mma. ³ M'we nu oké olu si

n'elu-igwe, si, Le, ulo-ikwū nke Chineke di n'etiti madu, Ọ gēbi kwa n'ebe ha nọ, ha gābu kwa ndi-Ya: Chineke n'onwe-ya gānọye-kwa-ra ha, buru kwa Chineke-ha. ⁴ Chineke ga-ehichapụkwa anya mmiri ọ bụla n'anya ha; ọnwu, ma-ọbu iru-újú, ma-ọbu iti-nkpu agaghi-adi kwa ọzọ. Ihe mgbu agaghị adi ọzọ, n'ihì na ihe mbụ agabigawo.” (Mkpughe 21:1-4)

¹ O wee gosi m osimiri mmiri nke ndụ dị ọcha, nke na-enwu dị ka crystal, nke si n'ọcheeze Chineke na nke Nwa atụrụ ahụ pụta. ² N'etiti okporo áamá-ya, na n'ofè osimiri, ka osisi nke ndu di, nke nāmi nkpuru iri na abua, osisi ọ bula nāmi nkpuru-ya kwa ọnwá. Akwụkwọ osisi ahụ bụ maka ọgwụgwọ mba dị iche iche. ³ Ọ dighi kwa nkọcha gādi, ma oche-eze Chineke na nke Nwa-aturu ahu gādi nime ya, ndi-orù-Ya gēfè Ya òfùfè. ⁴ Ha gāhu iru-Ya, aha-Ya gādi kwa n'egedege-iru-ha. ⁵ Ọ dighi abali gādi n'ebe ahu: ọ dighi oriọna ma-ọbu ìhè anyanwu nāchọ ha: n'ihì na Jehova, bú Chineke, nēnye ha ìhè. Ha gābu kwa eze rue mbe nile ebighi-ebi. (Mkpughe 22:1-5)

Rịba ama na ọchịchị a, nke bụ *emechaa* puku afọ ahụ, gụnyere ndị ohu Chineke na-adịru mgbe ebighị ebi. Obodo Nsọ, nke edoziworo n'elu-igwe, gāpu n'elu-igwe, ridata n'uwa. Nke a bụ mmalite nke akụkụ ikpeazụ nke Alaeze Chineke. Oge na-enweghị mgbu ma ọ bụ nhụjuanya ọzọ!

Ndị dị umeala n'obi ga-eketa ụwa (Matiu 5:5) na ihe nile (Mkpughe 21:7). Ụwa, gụnyere Obodo Nsọ nke ga-adị n'elu ya, ga-adị mma n'ihì na a ga-eme ihe n'ụzọ Chineke. Ghọta na:

⁷ Nbwanye nke Ọchịchị Ya na udo Ya agaghị enwe ọgwụgwu (Aisaia 9:7).

N'ụzọ doro anya, a ga-enwe uto mgbe akụkụ ikpeazụ nke Alaeze Chineke maliteworo ka mmadụ nile ga-erubere Ọchịchị Chineke isi.

Nke a ga-abụ oge kachasị mma:

⁹ Ma dị ka e dere, sị: “Anyị ahụghị, ntị anụghị, ọ bughịkwa n'ime obi mmadụ ihe Chineke doziri maka ndị hụrụ Ya n'anya. ¹⁰ Ma Chineke ekpughere anyị ha site na Mụọ Ya (1 Ndị Kọrint 2:9-10).

Ọ bụ oge ihunanya, ọhụ, na nkasi obi ebighị ebi. Ọ ga-abụ oge dị egwu! Ala-eze nke Chineke ga-eme ka ebighiebi dị mma nke ukwuu. Ighooghị ka ị nweta òkè gị na ya?

5. Isi mmalite ndị na-abụghị Agba Ọhụrụ kuziri Alaeze Chineke

Ndị prọfesa Kraịst oge mbụ hà chere na ha kwesịrị ikwusa ozi ọma nke Alaeze Chineke?

Ee.

Ọtụtụ afọ gara aga, n'okwu nkuzi nke Prọfesa Bart Ehrman nke Mahadum North Carolina nyere, o kwughachiri ugboro ugboro na n'ụzọ ziri ezi na n'adighị ka ọtụtụ ndị sị na ha bụ Ndị Kraịst taa, Jizọs na ụmụazụ Ya mbụ kpọsara Alaeze Chineke. Ọ bụ ezie na nghọta Dr. Ehrman n'ozuzu banyere Iso Ụzọ Kraịst dị nnọọ iche na nke *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke, anyị ga-ekweta na ozi ọma nke alaeze bụ ihe Jizọs n'onwe ya kwusara na-eso ụzọ ya kweere na. Anyị ga-ekweta na ọtụtụ ndị na-azọrọ na Christianity taa adighị aghọta na.

Edemede & Ozizi Agba Ọhụrụ Kachachie Echekwara

Alaeze Chineke bụ akụkụ dị irịba ama nke ihe e kwuru na ọ bụ “ozizi Ndị Kraịst kasị ochie nke dịworo ndụ.” (Holmes M.W. Ancient Christian Sermon. The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations, 2nd ed. Baker Books, Grand Rapids, 2004, p. 102). Nke a *Ozizi Ndị Kraịst Oge Ochie* nwere okwu ndị a gbasara ala-eze:

^{5:5} Ọzọ kwa, unu mara, umu-nnam, na ọnọdu-ayi n'uwa nke anu-arụ bu ihe-efu, ọ bu kwa ihe nādighi-agabiga, ma nkwa nke

Kraist di uku di kwa ebube: zuru ike n'ala-eze nke nābia, na ndu ebighi-ebi.

Okwu a di n'elu na-egosi na ala-eze ahụ abughị ugbo a, kama ọ ga-abịa ma bụrụ ebighi ebi. Ọzọkwa, okwuchukwu oge ochie a na-ekwu:

^{6:9} Ma ọbụrụ na ọbuna ndị ezi omume di otú a di ka ndị a enweghị ike site n'ezị omume nke onwe ha ịzọpụta ụmụ ha, olee mmesi obi ike anyị nwere maka ịbanye n'alaeze Chineke ma ọ bụrụ na anyị agaghị edobe baptism anyị ọcha na emerughịkwa ya? Ma-ọbụ onye ga-abụ onye na-akwado anyị, ma ọ bụrụ na achọpụtaghị anyị na anyị nwere ọrụ di nsọ na ezi omume? ^{9:6} Ya mere, ka anyị hụrịta ibe anyị n'anya, ka anyị niile wee banye n'alaeze Chineke. ^{11:7} Ya mere, ọ bụrụ na anyị ama ihe ziri ezi n'anya Chineke, anyị ga-abanye n'alaeze ya ma nata nkwa ndị “ntị na-ahụbeghị, nke anya na-ahụbeghịkwa, nke obi mmadụ na-echehị.”

^{12:1} Ya mere, ka ayi chere ala-eze Chineke site n'otù oge hour n'ihè na ezi omume, ebe ayi amataghị ubọchi nkpuh Chineke. ^{12:6} Ọ si, Ala-eze nke Nnam gābia.

Okwu ndị a di n'elu na-egosi na ịhụnanya site n'ibi ndụ kwesiri ekwesị di mkpa, na anyị abanyebeghị n'Alaeze Chineke, nakwa na ọ na-eme mgbe ụbọchị Chineke pụtara—ya bụ mgbe Jizọs ga-alọghachi ọzọ. Ọ bụ alaeze Nna, Alaeze ahụ abughị naanị Jizọs.

Ọ bụ ihe na-akpali mmasị na ozizi Ndị Kraịst kasị ochie nke Chineke kwere ka ọ di ndụ na-akụzi otu Alaeze Chineke nke Agba Ọhụrụ na-akụzi na *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke ugbo a na-akụzi (ọ ga-ekwe omume na ọ ga-esi na ezigbo Ụka nke Chineke, ma m oke ihe ọmụma nke Greek ókè m ike ime ka a firmer nkwpụta).

Ndị ndu Ụka nke narị afọ nke abụọ na Ozioma nke ala-eze

Ekwesiri ịdebe ya na mbido 2nd narị afọ nke Papias, onye na-anụ John na enyi Polycarp, nke ndị Roman Katolik weere di ka onye senti, kuziri alaeze otu puku afọ. Eusebius dekọrọ na Papias kuziri:

... a ga-enwe otu puku afọ mgbe mbilite n'ọnwụ sitere na ndị nwụrụ anwụ gachara, mgbe a ga-eguzobe ọchịchị nke Kraịst n'ụwa nke a. (Iberibe nke Papias, VI. Leekwa Eusebius, Akwụkwọ Ụka, Akwụkwọ 3, XXXIX, 12)

Papias kuziri na nke a ga-abụ oge n'ụba:

N'otu aka ahụ, [O kwuru] na otu ọka wit ga-amị iri

puku ọka, na na ọka ọ bụla ga-enwe puku ọka iri, na ọka ọ bụla ga-amịpụta paund iri nke ntụ ọka dị ọcha, nke dị ọcha, ntụ ọka; na na apụl, na mkpụrụ osisi, na ahịhịa ga-amị n'otu aka ahụ; nakwa na anụmanụ nile, bụ ndị na-eri nri mgbe ahụ nanị n'ihe a rụpụtara n'ụwa, ga-aghọ ndị na-eme udo na ndị na-adị n'otu, ma na-edo onwe ha n'okpuru mmadụ n'ụzọ zuru okè." [Ihe ndị a na-agba akaebe na Papias, bụ nwoke oge ochie, bụ onye na-anụ John na enyi Polycarp, n'ime akwụkwọ nke anọ nke akwụkwọ ya, ọ bụ ya dere ya ...] (Fragments of Papias, IV)

The post Agba Ọhụrụ *Akwụkwọ ozi e degaara ndị Kọrịnt* kwuru:

^{42:1-3} Ndị-ozị natakwara anyị ozi-oma site n'aka Onye-nwe Jisus Kraịst; Jizọs Kraịst si n'ebe Chineke nọ zite ya. Ya mere Kraist sitere na Chineke, ma ndi-ozị sitere na Kraist. Ya mere ha abua sitere n'ọchịchọ Chineke bia n'usoro akara àkà. Ya mere mbẹ ha natara akwukwọ, ewe mesie ha obi ike site na nbilite-n'ọnwu nke Onye-nwe-ayi Jisus Kraist, me kwa ka ha guzosie ike n'okwu Chineke site na nzuzu nke Mọ Nsọ, ha were ozi oma pua, na ala-eze Chineke gābia.

Polycarp nke Smyrna bụ Onye Kraịst oge mbụ, onye bụkwa onye na-esozụ Jọn, onye ikpeazụ n'ime ndịozị mbụ nwụrụ. Polycarp c. 120-135 O.A. kuziri:

Ngọzi na-adịrị ndị ogbenye na ndị a na-akpagbu n'ihì ezi omume, n'ihì na alaeze Chineke bụ nke ha. (Polycarp. Akwụkwọ ozi e degaara ndị Filipai, Isi nke Abụọ. Site *Ndị Nna Ante-Nicene, Mpiakọta 1* dị ka Alexander Roberts & James Donaldson deziri. Mbipụta America, 1885)

Ya mere, ebe anyị maara na "Chineke adighị achị achị," anyị kwesiri ije ije n'ikwesị ekwesị n'iwu na ebube Ya ... N'ihị na ọ dị mma na a ga-ebipụ ha n'ochịchọ ndị dị n'ụwa, ebe ọ bụ na "ochịchọ ọ bụla na-alụso mmụọ nsọ agha; (ibid, isi nke V)

Ka ayi were egwu na egwu nile nēfè Ya òfùfè, dika Ya onwe-ya nyeworo ayi iwu, na dika ndi-ozì ndi nēzisa ozi ọma ahu nye ayi, na ndi-amuma ndi buru uzọ kwusa ọbibia nke Onye-nwe-ayi. (ibid, isi nke VI)

Dịka ndị ọzọ n'ime Testament Ọhụrụ, Polycarp kuziri na ndị ezi-omume, ọ bughị ndị na-emebi iwu, ga-eketa ala-eze Chineke.

Ekwuru na ọ bụ Polycarp kuziri ihe ndị a:

Ma n'ubochi-izu-ike ahu ọ siri; 'Nurụnụ ndumọdụ m, ụmụ Chineke m hụrụ n'anya. Añụrụ m unu iyi mgbe ndị bishọp nọ, ma ugbo a ọzọ, a na m arịọ unu nile ka unu jee ije n'ọmarịcha na n'uzọ kwesiri ekwesị n'uzọ nke Onye-nwe.*Lelee unu, ọzọkwa Jikere, Ka obi-unu ghara ibu arọ;* Iwu ọhụrụ ahụ gbasara ihunanya n'ebe ibe ya nọ, ọbibia ya putara na mberede di ka nke ọkụ ọkụ, nnukwu ikpe nke ọkụ, ndụ ebighị ebi, ala-eze ya na-adighi anwụ anwụ. Ma ihe nile, nke Chineke kuziri, unu matara, mbe unu nēnyocha ihe edeworo n'akwukwọ nsọ, were pen nke Mọ Nsọ kanye n'obi-unu, ka ihe nile enyere n'iwu we di nime unu nke nāpughi ihichapu. (Ndụ nke Polycarp, Isi nke 24. J. B. Lightfoot, Ndị Nna Apostolic, vol. 3.2, 1889, p. 488-506)

Melito nke Sadis, onye bụ onye ndu Nzukọ-nsọ nke Chineke, c. 170 O.A., kuziri:

N'ihị na n'ezie iwu ahụ eweputara na ozi-oma—ihe ochie n'ime ọhụrụ, ma ndị na-esi na Zaión na Jerusalem puta ọnụ; na iwu-nsọ nyere n'amara, na udi nke emechara, na aturụ n'ime Ọkpara, na aturụ n'ime mmadụ, na mmadụ na Chineke...

Ma ozi-oma ghoro nkowa nke iwu na ya

mmezu, mgbe ụka ghoro ụlọ nkwaoba nke eziokwu...

Nke a bụ onye napụtara anyị n'ohu baa n'ime nnwere onwe, site n'ọchịchiri baa n'ihè, na ọnwụ baa n'ime ndụ, n'aka ọchịchị aka ike baa n'alaeze ebighị ebi. (Melito. Homily On the Passover. Amaokwu nke 7,40, 68. Nsughari si Kerux: The Journal of Online Theology. <http://www.kerux.com/documents/KeruxV4N1A1.asp>)

N'ihì ya, a maara Alaeze Chineke dị ka ihe na-adịru mgbe ebighị ebi, ọ bughị nanị nke Ndị Kraịst ma ọ bụ Chọọchị Roman Katolik dị ugbo a, tinyere iwu Chineke.

Ihe odide nke etiti narị afọ nke abụọ ọzọ na-agba ndị mmadụ ume ileba anya n'alaeze ahụ:

Ya mere, ka onye ọ bụla n'ime unu ekwela ka ọ ghara idịkwa ọzọ ma ọ bụ leghachi azụ anya, kama were obi ya na-abjarute ozi ọma nke alaeze Chineke. (Roman Clement. Recognitions, Book X, Isi nke XLV. E wepụrụ site na ndị Fada Ante-Nicene, Mpiakọta 8. Nke Alexander Roberts & James Donaldson deziri. American Edition, 1886)

Ọzọkwa, ọ bụ ezie na o doro anya na ọ bughị otu onye n'ime ezi chọọchị dere ya, ihe odide a kpọrọ aha n'etiti narị afọ nke abụọ. *Onye ọzụzụ aturụ nke Hermas* na ntughari Roberts & Donaldson ji okwu ahụ bụ "alaeze Chineke" ugboro iri na anọ.

Ezi Ndị Kraịst, na ọbuna ọtụtụ ndị sị na ha bụ Kraịst, maara ihe ọ bụla banyere Alaeze Chineke na narị afọ nke abụọ.

Irenaeus, onye Roman Katolik na Eastern Orthodox ghọtara na mgbe mbilite n'ọnwụ gasiri, Ndị Kraịst ga-abanye n'Alaeze Chineke. Rịba ama ihe o dere, c. 180 O.A.:

N'ihì na otú ahụ ka ọ dị ndị kwere ekwe, ebe ọ bụ na mmụọ nsọ na-anọgide n'ime ha, bụ onye e nyere site n'aka ya na baptizim, onye na-anatakwa na-ejide ya, ma ọ bụrụ na ọ na-eje ije n'ezikwu na idị nsọ na ezi omume na ntachi obi. N'ihì na mkpụrụ obi a nwere mbilite n'ọnwụ n'ime ndị kwere ekwe, anụ ahụ na-anata mkpụrụ obi ọzọ, ya na ya, site n'ike nke mmụọ nsọ, na-ebilite na ibanye n'alaeze Chineke. (Irenaeus, St., Bishop nke

Lyon. Asụgharị si Armenian site Armitage Robinson. Ngosipụta nke Apostolic Preaching, Isi nke 42. Wells, Somerset, Oct. 1879. Dị ka e bipụtara na SOCIETY FOR PROMOTING CHRISTIAN KNOWLEDGE. NEW YORK: MACMILLAN0).

Theophilus nke Antiqk kuziri:

Mu onwem nēkwu kwa okwu Ọma-Ya; Ọ buru na akpọm Ya ala-eze, ma a na-ekwu okwu ebube-Ya... n'ihị na asi na Ọ mere ya ka Ọ ghara idi anwu site na mbu, Ọ gaghi-eme ya Chineke. ... Ma, mgbe ahụ, na-adighi anwụ anwụ ma-Ọbụ na-anwụ anwụ ka O mere ya, ma, dị ka anyị kwuworo n'elu, nwere ike nke abụọ; nke mere na Ọbụrụ na Ọ dabere n'ihe nke anwughị anwụ, na-edebe iwu-nsọ nke Chineke, Ọ ga-anata dị ka ụgwọ-ọrụ n'aka Ya anwughị anwụ, wee bụrụ Chineke. (Theophilus, To Autolycus, 1:3, 2:27).

Onye senti Roman Katolik, bụ Hippolytus, ná mmalite narị afọ nke atọ, dere, si:

I gānata kwa ala-eze elu-igwe, gi onye, mbe i nọ dika Ọbịa na ndu nke a, mara Eze Selestial. Ma i ga-abụ enyi nke chi, na onye nketa nke ya na Kraịst, na-agaghị abụ ohu site n'Ọchịchọ ma Ọ bụ agụụ mmekọahụ, na Ọrịa agaghikwa emebi emebi ọzọ. N'ihị na i ghọrọ Chineke: n'ihị na ahụhụ Ọ bụla i nwetara mgbe i bụ mmadụ, ndị a ka O nyere gi, n'ihị na i bụ ndị na-anwụ anwụ, ma ihe Ọ bụla Chineke kwere omume inye gi, ndị a Chineke kwere nkwa inye gi, n'ihị na e mewe gi, na a mụrụ ruo anwụ anwụ. (Hippolytus. Mgbaghara nke ozizi nduhie nile, Akwụkwọ X, isi nke 30)

Ebumnobi maka ụmụ mmadụ bụ ka e meere Chineke (dị ka ụmụ Chineke nkịtị, d. Abụ Ọma 82:6) n'Alaeze Chineke nke na-abịa.

Alaeze Chineke nke na-abịa bụ nkuzi nke ụka Katolik mbụ (leekwa ebook anyị efu, dị na ccog.org, nke akpọrọ ya. [Nkwenkwe nke Choochi Katolik Mbu: Ọ puru ibu na òtù fodurunu nwere ike na-aga n'ihu na-anochi anya ndiozi?](#)).

Nsogbu na narị afọ nke abụọ na nke atọ

N'agbanyeghi nnabata nke alaeze ahụ zuru ebe nile, na narị afọ nke abụọ, otu onye ndu si n'ezì ofufe dapụ na-emegide iwu aha ya bụ Marcion biliri. Marcion kuziri megide iwu nke Chineke, Ụbọchị Izu Ike, na Alaeze nkịtị nke Chineke. Ọ bụ ezie na Polycarp na ndị ọzọ katọrọ ya, ọ na-akpakọrịta na Chọọchị Rome ruo ogologo oge, o yikwara ka ọ na-enwe mmetụta dị ukwu na chọọchị ndị Rom.

Na narị afọ nke abụọ na nke atọ, e guzobere allegorists na Aleksandria (Ijipt). Ọtụtụ ndị nta akụkọ megidere ozizi nke alaeze nkịtị nke Chineke. Rịba ama akụkọ banyere ụfọdụ n'ime ndị na-atụ egwu:

A mụrụ Dionysius site n'ezinaụlọ na-ekpere arụsị mara mma na ndị bara ọgaranya na Aleksandria, ma gụrụ akwụkwọ na nkà ihe ọmụma ha. Ọ hapụrụ ụlọ akwụkwọ ndị ọgọ mmụọ ka ọ bụrụ nwa akwụkwọ Origen, onye ọ gara nke ọma na-elekọta ụlọ akwụkwọ cachetical nke Aleksandria...

Clement, Origen, na ụlọ akwụkwọ Gnostic nọ na-emebi ozizi ndị dị nsọ site n'itugharị uche n'echiche ha na nke ihe atụ...ha nwetara n'onwe ha aha “ndị na-ekwu okwu.” Nepos busoro ndị Allegorists agha n'ihu ọha, ma kwukwaa na a ga-enwe ọchịchị nke Kraịst n'ụwa...

Dionysius rụrụ ụka ya na ndị na-eso Nepos, na site na ndekọ ya... “ụdị ọnọdụ ihe dị ugbo a n'alaeze nke Chineke.” Nke a bụ okwu mbụ banyere ala-eze Chineke dị na ọnọdụ nke ụka dị ugbo a...

Nepos baara njehie ha mba, na-egosi na ala-eze nke elu-igwe abụghị ihe atụ, kama ọ bụ ala-eze nke Onye-nwe anyị n'ezie na-abịa na mbilite n'ọnwụ baa na ndụ ebighị ebi.

Ya mere echiche nke ala-eze na-abịa n'ọnọdụ ihe dị ugbo a ka a tūrụ ime wee wepụta n'ụlọ akwụkwọ Gnostic nke Allegorists n'Ijipt, AD 200 ruo 250, narị afọ zuru ezu tupu ndị bishọp nke alaeze ukwu ahụ bịara dị ka ndị bi n'ocheeze ...

Clement chepụtara echiche nke ala-eze Chineke dika ọnọdụ nke ezi ihe ọmụma nke uche nke Chineke. Origen depụtara ya dị ka ihe ọ pụtara ime mmụọ nke e zoro n'ezì akwụkwọ ozi nke

Akwụkwọ Nsọ. (Ward, Henry Dana. Ozioma nke Alaeze ahụ: Alaeze Ọ bughị nke Ụwa a; Ọ bughị n'Ụwa a; Ma ịbịa n'obodo Eluigwe, nke Mbilite n'Ọnwụ site ná Ndi Nwụrụ Anwụ na nke Nkwughachi nke Ihe Nile.

Ya mere, mgbe Bishọp Nepos na-akụzi ozi-oma nke ala-eze Chineke, ndị na-atụ atụ gbalisiri ike iwepụta ụgha, nke na-adichaghị adi, nghọta banyere ya. Bishọp Apollinaris nke Hierapolis gbalikwara ịluso njehie nke ndị na-ekwu okwu ọgụ n'otu oge ahụ. Ndi ahụ n'ezie nọ na Nzukọ-nsọ nke Chineke guzoro n'ezikwu nke ala-eze nkịtị nke Chineke n'akụkọ ihe mere eme nile.

Herbert W. Armstrong kuziri Ozioma nke Alaeze ahụ, gbakwunyere

N'ime afọ 20th narị afọ, onye nwụrụ anwụ Herbert W. Armstrong, onye ndu mbụ nke oge Philadelphia nke oge a nke Nzukọ Chineke (Mkpughe 3:7-13), dere:

N'ihia na ha *jurụ* Ozioma Kraịst . . . , ụwa aghaghị dochie ihe ọzọ n'Ọnọdụ ya. Ha ga-echepụta a *adigboroja!* Ya mere, anyị anụwo ka a na-ekwu maka ala-eze Chineke dị ka naanị ihe ngosi mara mma - mmetụta dị mma n'ime obi mmadụ - na-ewelata ya ka ọ bụrụ ihe na-adighị adi, ọ dighị ihe ọ bụla! Ndi ọzọ akọwahiewo na “*ỤKA*” ahụ bụ alaeze ahụ . . . Prọfeti Daniel, emi okodude uwem isua 600 mbemiso Christ, ama ọfiok ke Obio Ubọñ Abasi edi ata obio ubọñ—ukara emi akarade.

NDỊ mmadụ n'ụwa . . .

Ebe a . . . bu nkowa nke Chineke banyere ihe ala eze Chineke bu: “Ndien n'oge ndi eze ndia...” - ebe a na-ekwu maka mkpisi ụkwụ iri, akụkụ nke ịgwè na akụkụ ụrọ na-agbaji agbaji. Nke a, site n'ijikọta amụma ahụ na Daniel 7, na Mkpughe 13 na 17, na-ezo aka na UNITED STATES OF EUROPE nke na-amalite ugbo a . . . n'anya gi! Mkpughe 17:12 na-eme ka o doo anya na ọ ga-abụ njikọ nke ndị eze iri ma ọ bụ alaeze ndi (Mkp. 17:8) ga-akpọlite alaeze Rom ochie ahụ . . .

Mgbe Kraịst na-abịa, Ọ na-abịa dị ka eze ndị eze, na-achị ụwa dum (Mkp. 19:11-16); na alaeze ya--*ALAEZE CHINEKE*-- Daniel kwuru, ga-eripịa alaeze ndị a nile nke ụwa. Mkpughe 11:15 kwuru ya n'okwu ndị a, si: "Alaeze nke ụwa a *na-aghọ* Ala-eze nke Onye-nwe-anyị, na nke Kraịst Ya: Ọ ga-achịkwa ruo mgbe nile ebighị ebi"! bụ ọchịchị nkịtị, ọbuna dị ka Alaeze Ukwu Rom na-achị bụ ọchịchị nke mba dị iche iche.

Otu Jisọs Kraịst ahụ nke jere ije n'elu ugwu na ndagwurugwu nke Ala Nsọ na okporo ámá Jerusalem ihe karịrị otu puku afọ na nari itoolu gara aga na-abịa ọzọ. O kwuru na ya ga-abịa ọzọ. Mgbe akpọgidēsiri ya n'obe, Chineke mere ka o si na ndị nwurụ anwụ bilie ụbọchị atọ na abalị atọ (Mt 12:40; Ọrụ 2:32; 1Kọ 15:3-4). Ọ rigoro n'ocheeze Chineke. Isi ụlọ ọrụ gọọmentị nke Eluigwe na Ala (Ọrụ 1:9-11; Hib. 1:3; 8:1; 10:12; Mkp. 3:21).

Ọ bụ "onye ukwu" nke ilu, onye gara n'ocheeze nke

Chineke—"ala dị anya"--a ga-echichi ya dị ka Eze nke ndị eze na-achị mba nile, na mgbe ahụ ka ọ laghachi n'ụwa (Luk 19:12-27).

Ọzọkwa, ọ nọ n'eluigwe ruo "oge nkwughachi ihe nile" (Ọrụ 3:19-21). *Nkwughachi* pụtara iweghachi na steeti ma ọ bụ ọndụ mbụ. N'okwu a, mweghachi nke ọchịchị Chineke n'ụwa, na otú ahụ, iweghachi udo nke ụwa, na ọndụ ndị dị elu.

Ọgba aghara nke ụwa dị ugbo a, agha na esemokwu na-abawanye ụba ga-erute na nsogbu ụwa nke ukwu nke na ọ gwụla ma Chineke etinyeghi aka, ọ dighi anụ ahụ ọ bụla a ga-azọpụta ndụ (Mt 24:22). N'ogwugwu ya mgbe igbu oge ga-eme ka ihe niile dị ndụ sitere na mbara ala a gbawaa, Jisọs Kraịst ga-alaghachi. Na nke ugbo a, ọ na-abịa dị ka Chineke Chineke. Ọ na-abịa n'ike na ebube nile nke Onye Okike na-achị eluigwe na ala. (Mat. 24:30; 25:31) Ọ na-abịa dị ka "Eze ndị eze, na Onyenwenụ kachanụ." (Mkp. 19:16), iji guzobe ọchịchị kasị ukwu n'ụwa ma jiri "mkpanaka ígwè" na-achị mba niile (Mkp. 19:15; 12:5) . . .

Kraịst anabataghị?

Ma ụmụ mmadụ hà ga-eji ọhụ tie mkpu, ma nabata ya n'oké obi ụtọ na ịnụ ọkụ n'obi - ọbuna chọọchị dị iche iche nke Iso Ụzọ Kraịst?

Ha agaghị! Ha ga-ekwere, n'ihì na ndị ozi ụgha nke Setan (2 Ndị-Kọ 11:13–15) aghọgbuwo ha, na ọ bụ onye ahụ na-emegide Kraịst. Nzukọ-nsọ na mba dị iche iche ga-ewe iwe na ọbịbịa ya (Nkpughe 11:15 ya na 11:18), ndị agha ga-agbalikwa ibuso ya agha ibibi ya (Mkpu. 17:14)!

Mba dị iche iche ga-alụ agha ikpeazụ nke Agha Ụwa nke Atọ na-abianụ, na-ebu agha na Jeruselem (Zek. 14:1-2) mgbe ahụ Kraịst ga-alọghachi. N'ike karịrị nke mmadụ ọ 'ga-ebuso mba ndị ahụ na-alụso ya ọgụ (amaokwu 3). Ọ ga-emeri ha kpamkpam (Mkpu. 17:14)! “Ụkwụ ya ga-eguzo n'ụbọchị ahụ n'elu ugwu Olive,” ebe dị nso n'ebe ọwụwa anyanwụ nke Jerusalem (Zek. 14:4). (Armstrong HW. The Mystery of the Ages, 1984)

Akwụkwọ Nsọ na-ekwupụta na Jizọs ga-alọghachi, na Ọ ga-emeri, ma ọtụtụ ga-alụso ya ọgụ na nloghachi Ya (Nkpughe 19:19). Ọtụtụ ndị ga-ekwu (dabere na nghọtahie nke amụma Bible, ma akụkụ n'ihì na ndị amụma ụgha na ndị omimi) na-alọghachi Jizọs bụ ikpeazụ àmà na-egosi!

Ihe ndị a bụkwa site na Herbert Armstrong:

Ezi okpukperechi - eziokwu nke Chineke nyere ike site n'ìhụnanya nke Chineke nke Mmụọ Nsọ na-enye...AJURỤ A KWESI[R]! Ìmara Chineke na Jizọs Kraịst - nke ìmara EZIOKWU - na ìhụnanya nke ìhụnanya Chineke!...

Ozizi nke ezi Nzukọ-nsọ nke Chineke bụ nanị nke “ibi ndụ n'okwu ọbụla” nke Akwụkwọ Nsọ.

Ndị mmadụ ga-esi n'ụzọ nke “nweta” tugharị gaa n'ụzọ nke “inye”—ụzọ ìhụnanya nke Chineke.

ỌHUNỤ ọhụrụ ga-ejide ụwa ugbo a! (ibid)

Ọhụrụ mepere emepe bụ Alaeze Chineke. Ịkpọsa na mmepeanya ọhụrụ ga-abịa ma dabere n'ihunanya bụ akụkụ bụ isi nke ihe ezi ozi-oma nke ala-eze ahụ Jizọs na ndị na-eso ụzọ ya kuziri bụ maka ya. Nke ahụ bụ ihe anyị nọ na ya *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke na-ekwusa ozi oma.

Herbert Armstrong ghọtara na Jizọs na-akụzi na ọha mmadụ, ọbuna mgbe ha chere na ha chọrọ irube isi, ajụwo 'ụzọ inye' nke ndụ, ụzọ ihunanya. Ọ fọrọ nke nta ka ọ bụrụ na ọ dighị onye ọ ghọtara nke oma ihe ihe Jizọs na-akụzi pụtara.

Nzọpụta site na Jizọs bụ akụkụ nke Ozioma ahụ

Ugbu a ọfọdụ ndị gụworo ihe a ruo ugbu a eleghị anya na-eche banyere òkè ọnwụ Jizọs na-ekere ná nzọpụta. Ee, ọnwụ ya bụ akụkụ nke ozi-oma nke New Testament na Herbert W. Armstrong dere maka ya.

Agba Ọhụrụ na-egosi ozi-oma gụnyere nzọpụta site na Jizọs:

¹⁶ N'ihì na ihere ozi oma nke Kraịst adighị eme m, n'ihì na ọ bụ ike Chineke nke na-eweta nzọpụta maka onye ọ bụla nke kwere, maka onye Juu bu ụzọ na maka ndị Grik (Ndị Rom 1:16).

⁴ Ya mere, ndị ahụ gbasasịrị na-eje ozi n'ebe nile

okwu. ⁵ Filip we ridara n'obodo Samaria, kwusaara ha Kraist. ... ¹² Ma mbe ha kwere Filip ka ọ nēkwusa ihe bayere ala-eze Chineke na aha Jisus Kraist, ewe me ma ndikom ma ndinyom baptism. ... ²⁵ Ya mere mbe ha bara àmà, kwusa kwa okwu Jehova, ha we laghachi na Jerusalem, nēzisa ozi oma n'ọtutu obodo nke ndi Samaria. ²⁶ Ma mmụọ ozi nke Onyenwe anyị gwara Filip... ⁴⁰ Ema ẹkụt Philip ke Azotus. O we nāgabiga, nēzisa ozi oma n'obodo nile, rue mbe ọ biaruru Sesaria. (Ọrụ 8:4,5,12,25,26,40)

¹⁸ Ọ kwusara ha ozi oma Jizọs na mbilite n'ọnwụ. (Ọrụ 17:18)

³⁰ Pọl we biri arọ abua zuru ezu n'ulo nke aka ya, we nara ndi nile biakutere ya; ³¹ **na-ekwusa alaeze Chineke, na-ezikwa ihe ndị metụtara Onyenwe anyị Jizọs Kraịst** na obi ike nile, ọ dighị onye na-amachibido ya. (Ọrụ 28:30-31)

Rịba ama na nkwusa ahụ gụnyere Jizọs na alaeze ahụ. N'ụzọ dị mwute, nghọta ziri ezi nke ozi ọma nke Alaeze Chineke na-achọkarị ka ọ na-efunahụ ozizi nke ụka ndị Gris na Rom.

N'ezie, iji nyere anyị aka ibụ akụkụ nke alaeze ahụ, Chineke hụrụ ụmụ mmadụ n'anya nke ukwu nke na o zitere Jizọs ka ọ nwụọ n'ihu anyị (Jọn 3:16-17) ma na-azọpụta kwa anyị site n'amara Ya (Ndị Efesọs 2:8). Nke ahụ bụkwa akụkụ nke ozi ọma ahụ (Ọrụ 20:24).

Ozioma nke ala eze bu ihe uwa choro, ma...

Irụ ọrụ maka udo (Matiu 5:9) na ime ihe ọma bụ ihe mgbaru ọsọ bara uru (cf.

Ndị Galetia 6:10). N'agbanyeghi nke ahụ, ọtụtụ ndị ndú ụwa, gụnyere ndị okpukpe, kwenyere na ọ ga-abụ imekọ ihe ọnụ nke ụmụ mmadụ ga-eweta udo na ọganihu, ọ bụghị Alaeze Chineke. Ma ọ bụ ezie na ha ga-enwe ihe ịga nke ọma ụfọdụ nwa oge, ọ bụghị nanị na ha agaghị enwe ihe ịga nke ọma, ụfọdụ n'ime mgbalị ụmụ mmadụ ha na-eme ga-emesi weta mbara Ụwa ruo n'ókè nke na ọ ga-eme ka ndụ ghara idigide ma ọ bụrụ na Jisọs alaghachighị iji guzobe Alaeze Ya (Matiu 24:21-22). Ụmụ mmadụ na-edozi ụwa na-enweghi Chineke bụ ozi-ọma efu na nke ụgha (Abụ Ọma 127:1).

Ọtụtụ ndị nọ n'ụwa na-anwa iwekọta atụmatụ mba ụwa nke nwere obere okpukpere chi iji tinye usoro ụwa ọhụrụ n'ime afọ 21.st narị afọ. Nke a bụ ihe mere *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke katọrọ kemgbe mmalite ya na atụmatụ inogide na-akatọ. Ebe Setan ghogburu Iv ka ọ daa maka nsughari nke ozi ọma ya ihe fọrọ nke nta ka ọ bụrụ afọ 6000 gara aga (Jenesis 3), ọtụtụ ụmụ mmadụ ekwenyela na ha maara karịa Chineke ihe ga-eme ka ha na ụwa ka mma.

Dị ka Bible si kwuo, ọ ga-ejikọta otu onye ndú ndị agha na Europe (nke a na-akpọ Eze Ugwu, nke a na-akpọkwa Anụ Ọhịa nke Mkpughe 13:1-10) na otu onye ndú okpukpe (nke a na-akpọ onye amụma ụgha, nke a na-akpọkwa emegide Kraịst ikpeazụ na anụ ọhịa ahụ nwere mpi abụọ nke Mkpughe 13:11-17) sitere n'obodo ukwu nke ugwu asaa (Mkpughe 17:9, 18, 18, 18) usoro ụwa. Ọ bụ ezie na ihe a kpọrọ mmadụ choro

nloghachi nke Kraịst na nguzobe nke alaeze ya, Ọtụtụ ndị nọ n'ụwa agaghị ege ntị n'ozị a na 21.st narị afọ—ha ga-anọgide na-ekwere n'ụdị dị iche iche nke ozị ụgha Setan. Ma ụwa ga-anata àmà.

Cheta na Jizọs kụziri:

¹⁴ Agēkwusa kwa ozị Ọma nke a nke ala-eze elu-ụwa dum madu bi, ka ọ buru àmà nye mba nile; mbe ahu ka ọgwugwu ihe nile gēru kwa. (Matiu 24:14)

Rịba ama na ozị Ọma nke alaeze ga-eru n'ụwa dị ka ihe àmà, mgbe ahụ ọgwugwu ga-abịa. “Njedebe” ahụ bụ mmalite nke “oké mkpagbu ahụ.

Enwere Ọtụtụ ihe kpatara nke a.

Otu bụ na Chineke chọrọ ka ụwa nụ ezi ozị Ọma tupu oke mkpagbu ahụ amalite (nke egosiri na ọ ga-amalite na Matiu 24:21). Ya mere, ozị-Ọma bụ igba ama na ịdọ aka na ntị (cf. Ezikiel 3; Emọs 3:7). Ọ ga-ebute mgbanwe ndị Jentailu karịa (Ndị Rom 11:25) na mgbanwe ndị na-abụghị ndị Jentailu (Ndị Rom 9:27) tutu Jizọs alọghachi.

Ihe ọzọ kpatara ya bụ na isi okwu nke ozị ahụ ga-emegide echiche nke Eze na-ebili nke North Beast ike, yana onye amụma ụgha, onye ikpeazụ na-emegide Kraịst. Ha abụọ ga-ekwe nkwa udo site na mbọ mmadụ na nkwekọrịta okpukperechi, mana ọ ga-eduga na njedebe (Matiu 24:14-22) na mbibi (cf. 1 Ndị Tesalonaịka 5:3).

Ọ bụ ezie na Bible na-ekwu ka a na-alụ maka ezi okwukwe mbụ ahụ (Jud 3), na okwu Chineke bụ eziokwu (Jọn 17:17), nakwa na ezi Ndị Kraịst kwesiri inọpụ iche n'ebe ndị na-ekwenye ekwenye na-emegide ndị ọgọ mmụọ (2 Ndị Kọrint 6:14-17), ọtụtụ ndị ga-ekwusi ike na “ozị Ọma” ha (ozị Ọma) gụnyere imebi ihe ka udo na ịdị n'otu wee dịrị. N'ụzọ dị mwute, ọtụtụ n'ime ndị na-akwalite ecumenical na interfaith agendas nke anụ ọhịa ahụ na onye amụma ụgha ga-ewere ezi ozị Ọma nke Alaeze Chineke dị ka a ụgha ozioma.

N'ihì ihe irịba ama na ihe ebube ụgha ndị e jikọtara ha na ha (2 Ndị Tesalonaịka 2:9), ọtụtụ n'ime ụwa ga-ahọrọ ikwere ụgha (2 Ndị Tesalonaịka 2:9-12) kama ibụ ozị Ọma. N'ihì nkatọ ndị Roman Katolik, ndị

Ọtọdọks nke Ebe Ọwụwa Anyanwụ, ndị Lutheran, na ndị Ọzọ na-ama ikpe na-ezighị ezi nke Alaeze Chineke nke otu puku afọ, ọtụtụ ndị ga-ekwu n'ụzọ na-ezighị ezi na ozi nke otu puku afọ nke Alaeze Chineke bụ ozi ụgha nke e jikọrọ ya na anụ ọhịa ahụ na onye ahụ na-emegide Kraịst.

Tupu oké mkpagbu ahụ amalite, Ndị Kraịst Philadelphia kwesịrị ntụkwasị obi (Mkpughe 3:7-13) ga-eru ụwa (Matiu 24:14) na-ekwusa ozi ọma nke otu puku afọ nke alaeze ahụ ma na-agwa ụwa ihe ụfọdụ ndị ndú ụwa (gụnyere anụ ọhịa ahụ na onye amụma ụgha) ga-eme.

Ha ga-akwado ịkọrọ ụwa ozi na anụ ọhịa ahụ, Eze nke North ike, tinyere onye amụma ụgha, ikpeazụ àmà na-egosi, ga-emecha bibie (tinyere ụfọdụ n'ime ha jikọrọ aka) USA na Anglo-mba nke United Kingdom, Canada, Australia, na New Zealand (Daniel 11: 24,39) na na obere oge ka e mesiri, ha ga-ebibi ihe Arabic / Islam-1 ngwá ọrụ (Daniel-1). ndị mmụọ ọjọọ (Nkpughe 16:13–14), na ha ga-alụso Jizọs Kraịst agha n'ikpeazụ mgbe ọ ga-alaghachi (Mkpughe 16:14; 19:19–20). Ndị Philadelphia kwesịrị ntụkwasị obi (Mkpughe 3:7-13) ga na-akpọsa na alaeze otu puku afọ nke Chineke ga-abia n'oge na-adịghị anya.

Nke a nwere ike ịkpata ọtụtụ mgbasaa ozi ma tinye aka ná mmezu nke Mati 24:14. Anyị n'ime *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke na-akwadebe akwụkwọ (n'ọtụtụ asụsụ), na-agbakwunyere na webụsaịtị, na-eme ihe ndị ọzọ iji jikere maka 'obere ọrụ' (cf. Ndị Rom 9:28) nke ga-enyere aka na-eduga ná mkpebi siri ike nke Chineke na Mati 24:14 e n'ụzọ zuru ezu na-nyere ka ihe àmà nke ọgwụgwụ na-abia.

'Ozioma ụgha' ahụ na-ekwusa ndị isi ụwa (ikekwe ụfọdụ ụdị 'ọhụrụ' nke onye ndu kacha elu nke Europe yana pontiff na-emebi emebi nke ga-eme ya. *Mgbarakwa* ụdị nke okpukpe Katolik) agaghị enwe mmasị nkwusa ozi ahụ—ha agaghị achọ ka ụwa mụta ihe ha ga-eme n'ezie (ma nwere ike ghara ọbuna ikwere ya n'onwe ha na mbụ, Aịzaya 10:5-7). Ha na/ma ọ bụ ndị na-akwado ha ga-abụkwa na-akụzi ụgha na Ndị Kraịst Filadelfia kwesịrị ntụkwasị obi ga-akwado ozizi extremist (narị afọ iri) nke onye na-emegide Kraịst na-abia. Ihe ọ bụla amamikpe ha na/ma ọ bụ ndị na-eso ụzọ ha na-eme n'ebe ndị Philadelphia kwesịrị ntụkwasị obi na ndị *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke ga-akpali mkpagbu (Daniel 11:29-35; Mkpughe 12:13-15). Nke a ga-edugakwa na ọgwụgwụ—mmalite nke oké mkpagbu

ahụ (Matiu 24:21; Daniel 11:39; cf. Matiu 24:14-15; Daniel 11:31) nakwa dị ka a 3 ½ afọ oge nchebe maka ndị kwesịrị ntụkwasị obi Philadelphia Kraịst (Mkpughe 3:10; 12:14-16).

Anụ ọhịa ahụ na onye amụma ụgha ahụ ga-anwa ike, imechi akụ na ụba, ihe iriba ama, ihe ebube ụgha, igbu ọchụ, na nrụgide ndị ọzọ (Mkpughe 13:10-17; 16:14; Daniel 7:25; 2 Ndi Tesalonaika 2:9-10) ichikwa. Ndi Kraịst ga-ajụ:

¹⁰ Rùe ole mbe, Onye-nwe-ayi, bú onye di nsọ na onye ezi-okwu, rue mbe I nēkpe ikpe, we bọ ọbọ ọbara-ayi n'aru ndi bi n'elu uwa? (Mkpughe 6:10)

Kemgbe ọtụtụ afọ, ndi Chineke na-eche ma jụọ, si, “Ruo ole mgbe ka Jizọs ga-aloghachi?”

Ọ bụ ezie na anyị amaghị ụbọchị ma ọ bụ awa ahụ, anyị na-atụ anya na Jizọs ga-aloghachi (na Alaeze Chineke nke otu puku afọ e hiwere) na 21.st narị afọ dabere n'ọtụtụ akụkụ Akwụkwọ Nsọ (dịka Matiu 24:4-34; Abụ Ọma 90:4; Hosea 6:2; Luk 21:7-36; Ndi Hibru 1:1-2; 4:4, 11; 2 Pita 3:3-8; 1 Ndi Tesalonaika 5:4), akụkụ ụfọdụ nke anyị na-ahụ ugbo a ka ha na-emezu.

Ọ bụrụ na Jizọs etinyeghi aka, ụmụ mmadụ ga-ekpochapụ ndi niile:

²¹ N'ihia na mgbe ahụ a ga-enwe oké mkpagbu, dị ka a na-enwetụbeghi site ná mmalite nke ụwa ruo oge a, e-è, ma ọ bụ ma-ọbụghị mgbe. ²² Ma ọ buru na emeghi ka ụbọchi ahu di nkpunkpu, ọ dighi madu ọ bula agaraghi-azọputa; ma n'ihia ndi a họtụtara ka a ga-ebelata ụbọchị ndi ahụ. (Matiu 24:21-22)

²⁹ Ozugbo mkpagbu nke ụbọchị ahụ gasiri, anyanwụ ga-agba ọchịchiri, ọnwá agaghikwa enye ihè ya; kpakpando gēsi n'elu-igwe da, agēme kwa ka ike nile nke elu-igwe me nkpatu. ³⁰ Mbe ahu ihe-iriba-ama nke Nwa nke madu gāhu n'elu-igwe, mbe ahu ebo nile nke uwa gēru újú: ha gāhu kwa Nwa nke madu ka Ọ nābia n'igwe-oji nile nke elu-igwe n'ike na ebube uku. ³¹ Ọ gēwere kwa oké opi ziga ndi-mọ-ozí-Ya, ha gēsi kwa n'ifufe anọ chikọta ndi Ọ

rọputara, site n'otù nsọtu elu-igwe rue nsọtu nke-ọzọ. (Matiu 24:29-31)

Alaeze Chineke bụ ihe ụwa chọrọ.

Ndị nnọchianya maka Alaeze ahụ

Gịnị bụ ọrụ gị n'Alaeze ahụ?

Ugbu a, ọ bụrụ na ị bụ ezigbo Onye Kraịst, ị ga-abụ onye nnọchianya maka Jizọs na Alaeze Chineke. Rịba ama ihe PỌl onyeozị dere:

²⁰ Ma ụbụ a ayi bu ndi-okọ-ozị nke Kraist, dika agāsi na Chineke nāriọ site n'aka-ayi: ayi nāriọ unu n'ihị Kraist, ka unu na Chineke di n'udo. (2 Ndị Kọrint 5:20)

¹⁴ Guzo kwa, were ezi-okwu ke úkwù-gi, yikwasi kwa ihe-ibọchi-obi nke ezi omume; ¹⁵ ebe unu were kwa njikere nke ozi-oma nke udo yikwasi ukwu-unu; ¹⁶ karịsja, werenụ ọta nke okwukwe nke unu ga-eji nwee ike imenyụ akụ nile na-enwu ọkụ nke ajọ onye ahụ. ¹⁷ Were kwa okpu agha nke nzọpụta, na mma agha nke Mmụọ Nsọ, nke bụ okwu Chineke; ¹⁸ na-ekpe ekpere mgbe nile na ekpere nile na arịrịọ n'ime Mụọ, na-eche nche ruo ọgwụgwụ nke a jiri ntachi-obi nile na arịrịọ nile maka ndị-nsọ nile— ¹⁹ na mu onwem, ka ewe nyem okwu, ka m'we saghe ọnum n'atughị egwu ime ka amara ihe-omimi nke ozi ọma; ²⁰ nke m bụ onye nnọchi anya n'agbụ; ka m'we were nkwwa okwu kwue nime ya, dika m'kwesiri ikwu. (Ndị Efesọs 6:14-20)

Gịnị bụ nnọchiteanya? *Merriam-Webster* nwere nkọwa ndị a:

1: onye ozi; *karịsja*: onye nnọchi anya diplomatic nke ọkwa kachasi elu enwetara gọọmentị mba ofesi ma ọ bụ onye ọchịchị dị ka onye nnọchi anya gọọmentị nke ya ma ọ bụ onye ọchịchị ma ọ bụ họtputara maka ọrụ diplomatic pụrụ iche na nke na-adịru nwa oge.

2 a: onye nnọchite anya ma ọ bụ onye ozi ikike

Ọ bụrụ na ị bụ ezigbo Onye Kraịst, ị bụ onye nnọchianya, maka Kraịst! Rịba ama ihe Pita onyeozị dere:

⁹ Ma unu onwe-unu bu ọbọ arọputara arọputa, ndi-nchu-àjà ndi-eze, mba di nsọ, ndi nke Ya puru iche, ka unu we kwusa ozi ọma nke Onye ahu Nke kpọputara unu n'ọchichiri ba n'ihè-Ya di ebube; ¹⁰ ndi na-abụghị ndi mbụ ma ugbu a bụ ndi Chineke, ndi na-enwetabeghi ebere ma ugbu a enwetawo ebere. (1 Pita 2:9-10)

Dị ka Ndi Kraịst, anyị ga-eso ná mba di nsọ.

Olee mba di nsọ ugbu a?

N'ezie, ọ dighi nke ọ bụla n'ime alaeze nke ụwa a—ma ha ga-emecha bụrụ akụkụ nke Alaeze Kraịst (Mkpughe 11:15). Ọ bụ mba Chineke, Alaeze ya di nsọ.

Dị ka ndi nnọchianya, anyị adighi etinye aka na ndoro ndoro ọchichi kpomkwem nke mba di iche iche nke ụwa a. Mana anyị ga-ebi ụdi ndi Chineke ugbu a (leekwa ebook efu di na www.ccog.org aha: *Ndi Kraist: Ndi nnochiteanya maka Alaeze Chineke, ntuziaka Akwukwo Nso maka ibi ndu di ka Onye Kraist*). Site n'ibi ndi ndi nke Chineke ugbu a, anyị ga-amụta nke ọma ihe mere ụzọ Chineke ji di mma, ka anyị wee bụrụ eze na ndi nchụjà n'alaeze ya wee soro Kraịst chịa n'elu ụwa:

⁵ Nye Onye ahu Nke huru ayi n'anya, sachapu kwa ayi na nmehie ayi n'ọbara Ya; ⁶ ma emewo ayi eze na ndi-nchu-àjà nye Chineke na Nna-Ya, Ka otuto na ọchichi diri rue mbe nile ebighi-ebi. Amen. (Mkpughe 1:5-6)

¹⁰ Emewo kwa ayi eze na ndi-nchu-àjà nye Chineke-ayi; Anyị ga-achikwa n'ụwa. (Mkpughe 5:10)

Otu akụkụ nke igho ndi eze na ndi nchụjà n'ọdinihu ga-abụ ikuziri ndi na-anwụ anwụ mgbe ahụ ije ije n'ụzọ Chineke:

¹⁹ N'ihia na ndi Israel gēbi na Zaion nime Jerusalem; ! gakwaghị akwa ákwá ọzọ. Ọ gābara gi amara nke-uku n'olu ntiku-gi; Mgbe

Ọ nūrụ ya, Ọ ga-aza gị. ²⁰ Ma ọ buru na Jehova enye gi nri nke nkpa na miri nke nkpa, ma ndi-ozizi-gi agaghi-ewezuga ya n'ofe nkuku ọzọ, ma anya-gi gāhu ndi-ozizi-gi. ²¹ Nti-gi gānu okwu n'azu gi, si, Nka bu ọzọ, jeharia nime ya. (Aịsaia 30:19-21)

Ọ bụ ezie na nke ahụ bụ amuma maka alaeze otu puku afọ, n'ogbo nke a, ọ dị Ndị Kraịst mkpa ịdị njikere ịkuzi:

¹² ... n'oge a, unu kwesiri ibụ ndị ozizi (Ndị Hibru 5:12).

¹⁵ Ma doo Onye-nwe-ayi Chineke nsọ n'obi-unu: di-kwa-nu njikere mbe nile iza onye ọ bula nke nāju unu ajuju nke olile-anya ahu nke di nime unu n'obi di nwayọ na egwu (1 Pita 3:15, KJV).

Akwụkwọ Nsọ na-egosi na ọtụtụ n'ime Ndị Kraịst kwesiri ntụkwasị obi, obere oge tupu oké mkpagbu ahụ amalite, ga-akuziri ọtụtụ ndị:

³³ Ma ndị nke ndị na-aghọta ihe ga-akuziri ọtụtụ mmadụ (Daniel 11:33).

Ya mere, mmụta na ito eto n'amara na ihe omuma (2 Pita 3:18), bụ ihe anyị kwesiri ịdị na-eme ugbo a. Akụkụ nke ọrụ gị n'Alaeze Chineke bụ inwe ike izi ihe.

Na maka ndị ọzọ kwesiri ntụkwasị obi, ndị Kraịst Philadelphia (Mkpughe 3: 7-13), nke a ga-agụnyekwa ikwado ozi ọma ị mkpa tupu mmalite nke otu puku afọ nke alaeze Chineke (cf. Matiu 24: 14).

Mgbe e guzobesiri Alaeze Chineke, a ga-eji ndị Chineke nyere aka weghachi mbara ala mebiri emebi:

¹² Ndi sitere n'etiti unu gēwu kwa ebe nile toborọ n'efu;
I gēwulite ntọ-ala nile nke ọtutu ọbọ; Na a ga-akpọ gị Onye Mmezi nke mmebi ahụ, Onye na-eweghachi okporo áma iji biri na ya. (Aịsaia 58:12)

Ya mere, ndị Chineke bụ ndị biri ndụ n'ụzọ Chineke n'oge a ga-eme ka ọ dịrị ndị mmadụ mfe ibi n'obodo ukwu (na n'ebe ndị ọzọ) n'oge mweghachi a n'ime otu puku afọ ahụ.

Ụwa ga-abụ ebe ka mma n'ezie. Anyị kwesịrị ibụ ndị nnọchi anya Kraịst ugbo a, ka anyị wee nwee ike ije ozi n'Alaeze Ya.

Ezi Ozi Ọma na-agbanwe agbanwe

Jizọs sịrị: “Ọ bụrụ na unu anọgide n’okwu m, unu bụ ndị na-eso ụzọ m n’ezie. Ịmara eziokwu banyere ozi ọma nke Alaeze Chineke na-eme ka anyị nwere onwe anyị pụọ n’ibụ ndị a tọrọ atọ n’olileanya ụgha nke ụwa a. Anyị nwere ike iji obi ike kwado atụmatụ na-arụ ọrụ—atụmatụ Chineke! Setan aghọgbuola ụwa dum (Mkpughe 12:9) Alaeze Chineke bụkwa ihe ngwọta n’ezie. Anyị kwesịrị iguzo na kwado eziokwu (cf. Jọn 18:37).

Ozi ọma ahụ karịrị nke nzọpụta nke onwe. Ozi ọma nke alaeze Chineke kwesịrị ịgbanwe mmadụ n’oge a:

² Ka eme-kwa-la ka eme ka unu yie uwa nka, kama ka ewezuga onwe-unu site n’ime ka uche-unu di ọhu, ka unu we nwaputa ihe bu ihe Chineke nāchọ, nke di nma na nke nānara nke-ọma, zu kwa okè. (Ndị Rom 12:2)

A na-agbanwe ezi Ndị Kraịst ijere Chineke na ndị ọzọ ozi:

²² Ndị ohu, na-eruberenu ndị isi unu isi n’ihe niile n’anụ ahụ, ọ bughị n’ihi ozi anya, dị ka ndị na-eme mmadụ obi ụtọ, kama n’obi eziokwu, na-atụ egwu Chineke. ²³ Ma ihe ọ bula unu nēme, me ya n’obi-ya, dika i nēmere Jehova, ọ bughị kwa madu; ²⁴ ebe unu matara na n’aka Onye-nwe ka unu gānata ugwo-ọlu nke ihe-nketa; n’ihi na unu nēfè Onye-nwe-ayi Kraist. (Ndị Kọlọsi 3:22-24)

²⁸ Ya mere, ebe ayi na-anata ala-eze nke anāpughi ime ka ayi ma jijiji, ka ayi nwe amara, nke ayi we nēfè Chineke nke-ọma n’irupuru na egwu Chineke. (Ndị Hibru 12:28)

Ezi Ndị Kraịst na-ebi ndụ dị iche n’ụwa. Anyị na-anabata ụkpụrụ Chineke karịa nke ụwa maka ihe bụ ezi ihe na ihe ọjọọ. Ndị ezi omume na-ebi ndụ site n’okwukwe (Ndị Hibru 10:38), dika ọ na-achọ okwukwe ibi ndụ n’uzọ Chineke n’oge a. E weere Ndị Kraịst dị nnọọ iche n’ụwa ha bi na ya, nke na

a na-akpọ ụdị ndụ ha “Ụzọ” n’ime Testament Ọhụrụ (Ọrụ 9:2; 19:9; 24:14, 22). Ụwa na-ebi ndụ ịchọ ọdịmma onwe onye nanị, nke Setan na-eduhie, n’ihe a na-akpọ “Ụzọ Ken” (Jud 11).

Ozi-oma nke ala-eze Chineke bụ ozi nke ezi omume, Ọnụ, na udo (Ndị Rom 14:17). Okwu amụma ahụ, nke a ghọtara nke oma, na-akasi obi (cf. 1 Ndị Kọrint 14:3; 1 Ndị Tesalonaika 4:18), karịsja ka anyị na-ekiri ụwa na-adakpọ (cf. Luk 21:8-36). Ezi ụzọ ndụ nke Ndị Kraịst na-eduba na ụbara ime mmụọ na ngozi anụ arụ (Mak 10:29–30). Nke a so n’ihe mere ndị bi na ya ji aghọta na Alaeze Chineke dị ụwa mkpa. Ndị Kraịst bụ ndị nnọchianya nke Alaeze Chineke.

Ndị Kraịst na-etinye olileanya anyị n’ihe nke mmụọ, ọ bughị nke anụ ahụ, n’agbanyeghị na anyị bi n’ụwa nkịtị (Ndị Rom 8: 5-8). Anyị nwere “olileanya nke ozi-oma” (Ndị Kọlọsi 1:23). Nke a bụ ihe Ndị Kraịst oge mbụ ghọtara na ọtụtụ ndị na-azọrọ na Jizọs taa aghọtachaghị n’ezie.

6. **Ụka Greco-Roman kuziri Alaeze ahụ dị mkpa, mana...**

Ụka Greco-Roman kwenyere na ha na-akūzi akūkū nke ala-eze Chineke, mana ha nwere nsogbu ịghọta ihe ọ bụ n'ezie. Ọmụmaatụ, *The Catholic Encyclopedia* na-akūzi nke a gbasara ala-eze:

Christ's ... N'oge ọ bụla n'ime nkuzi ya ọbịbịa nke ala-eze a, akūkū ya dị iche iche, nkọwa ya ziri ezi, ụzọ a ga-esi nweta ya, na-etolite isi okwu nke okwu Ya, nke mere na a na-akpọ okwu Ya "ozị Ọma nke alaeze"...ha malitere ikwu maka Nzukọ-nsọ dika "alaeze Chineke"; cf. Kọl., I, 13; 1 Tesa., ii, 12; Apoc., I, 6, 9; v, 10, wdg ... Ọ pụtara Ụka dika ụlọ ọrụ dị nsọ... (Pope H. Alaeze Chineke. *The Catholic Encyclopedia*, Mpiakọta nke Asatọ. 1910).

Ọ bụ ezie na ihe ahụ e kwuru n'elu rụturū aka na "Kọl., I, 13; 1 Tesa., ii, 12; Apoc., I, 6, 9; v, 10," ọ bụrū na i lee ha anya, ị ga-achọpụta na ọ dighị otu n'ime amaokwu ndị ahụ kwuru ihe ọ bụla banyere ya. **Ụka** ịbụ Alaeze Chineke. Ha na-akūziri ndị kwere ekwe ga-abụ akūkū nke Alaeze Chineke ma ọ bụ na ọ bụ alaeze Jizọs. Akwụkwọ Nsọ na-adọ aka ná ntị na ọtụtụ ndị ga-agbanwe ozị Ọma ma ọ bụ chigharịkwuru onye Ọzọ, nke na-abughị eziokwu (Ndị Galetia 1:3-9). N'ụzọ dị mwute, ndị dị iche iche emewo otú ahụ.

Jisjs sŽrŽ, “Mu onwem bu uzo, na ezi-okwu, na ndu:] dighi onye] bula na-abiakute Nna m ma]bugh site na Mu” (Jn 14:6). Pita kuziri sj, “Nzoputa adighikwa n’ebe o bula ozọ, n’ihi na o dighi aha ozọ di n’okpuru eluigwe nke e nyere n’etiti mmadu nke a ga-eji zoputa anyi” (Oru 4:12). Pita gwara ndi Juu niile ga-enwerirj okwukwe ka ha chegharja ma nabata Jizos ka a zoputa ya (Olu Ndjozi 2:38).

N’uzo di iche na nke a, mbubreyo Pope Francis akuzi na-ekweghi na Chineke, na-enweghi Jesus, nwere ike izoputa site ezi Oru! O na-akuzi na ndi Juu nwere ike-azoputa na-enweghi na-anabata Jizos! Tukwasj na nke ahj, ya na ufodu ndi Gris na ndi Rom na-ehekwa na nsugharj nke 'Mary' nke na-abughj nke Akwukwo Nso bu isi ihe na-enye ozi oma nakwa di ka isi ihe na-eme ka ecumenical na idi n’otu n’otu okpukpe. N’uzo di mwute, ha na ndi ozọ aghotaghj mkpa Jizos di ma o bu ezi Ozioma nke Alaeze Chineke. Otutu ndi na-akwalite ozi oma ugha.

Otutu ndi na-achọ igaghari n’ihu ma nwee okwukwe n’uwa. Agba Ohuru na-akuzi na Ndi Kraist kwesirj ile anya n’elu:

² Tukwasj uche n’ihe ndi di n’elu, o bughj n’ihe di n’uwa. (Ndi Kọlọsi 3:2)

⁷ N’ihi na ayi nējeghari n’okwukwe, o bughj n’anya-uzo. (2 Ndi Kọrint 5:7)

N’agbanyeghi nke ahj, Pope Pius XI kuziri n’uzo bu isi ije site n’anya chọochi ya:

... Uka Katolik...bu alaeze nke Kraist n’uwa. (Nkwaputa nke Pius Kedu ndi mbu?).

Nke Akwukwo Nso Katolik101 webusaiti na-ekwu, sj, “Jizos Kraist hiwere Alaeze Chineke n’uwa n’afọ 33 AD, n’udi Nzuko-nsọ Ya, nke Pita... Uka Katolik na-edu.” N’agbanyeghi nke ahj, otu puku afọ Alaeze Chineke anoghi ebe a, o bughikwa Uka nke Rome. Mgbe o ga-abia, o ga-adj n’uwa. O bu ezie na ezi Uka nke Chineke nwere “mkpisi ugodi nke alaeze” (Matu 16:19), ndi na-azoro na a chọochi bu alaeze Chineke “ewepuwo mkpisi ugodi nke ihe omuma” (Luk 11:52).

Ụka Rome na-akwụzi nke ukwu megide Alaeze Chineke nke otu puku afọ n'ụwa nke na-abịa n'oge na-adịghị anya nke na ọ bụ naanị "ozizi nke àmà na-egosi" nke e depụtara n'akwụkwọ ndị ọchịchị. *Catechism nke Chọọchị Katolik*:

676 Aghughọ nke àmà na-egosi na-amaliteworị ọdịdị n'ụwa oge ọ bụla a na-ekwu na a na-eme ka ọ ghọta n'ime akụkọ ihe mere eme na olileanya Mesaja nke nwere ike imezu karịa akụkọ ihe mere eme site na ikpe eschatological. Ụka ajula ọbuna ụdị mgbanwe a nke ụgha ụgha nke ala-eze ga-abịa n'aha nke puku afọ iri... (Catechism of the Catholic Church. Imprimatur Potest +Joseph Kadinal Ratzinger. Doubleday, NY 1995, p. 194).

N'ụzọ dị mwute, ndị kweere n'okwá ahụ ga-enwe nnukwu nsogbu n'ikpọsa Ozi Ọma nke Alaeze Chineke n'ikpeazụ. Ụfọdụ ga-eme ihe dị egwu megide ndị na-ekwusa ya (Daniel 7:25; 11:30-36). Ma, ị pụrụ iche, ọ bụ na ndị nile na-ekwu na Jizọs dị ka Onyenwe anyị agaghị anọ n'alaeze ahụ? Ee e, ha agaghị adị. Riba ama ihe Jizọs kwuru:

²¹ “Ọ bughị onye ọ bụla nke na-asị m, ‘Onyenwe anyị, Onyenwe anyị,’ ga-aba n'alaeze eluigwe, kama ọ bụ onye na-eme uche Nna m nke bi n'eluigwe. ²² Ọtutu madu gāsịm n'ubọchi ahu, Onye-nwe-ayi, Onye-nwe-ayi, àyi ebughi amuma n'aha-Gi, chupu kwa ndi-mọ ọjọ n'aha-Gi, me kwa Ọtutu ihe-ebube n'aha-Gi? ²³ M'gāsị kwa ha, Ọ dighi mbe ọ bula M'mara unu; si n'ebe M'nọ wezuga onwe-unu, unu ndi nēme ajọ omume. (Matiu 7:21-23)

Pọl onyeozị kwuru na “ihe omimi nke mmebi iwu” ‘na-arụ ọrụ ugbo a’ (2 Ndị Tesalonaika 2:7) n’oge ya. Mmebi iwu a newekwara njikọ na ihe Baibul dọrọ aka ná ntị megide ya n’oge ikpeazụ a na-akpọ “Ihe omimi, Babilọn Ukwu ahụ” (Mkpughe 17:3-5).

"Ihe omimi nke mmebi iwu" metụtara ndị na-azọrọ na ha bụ Ndị Kraịst kwenyere na ọ dighị ha mkpa idebe Iwu Iri nke Chineke, wdg na / ma ọ bụ na e nwere Ọtutu ihe ndị a na-anabata na ya na / ma ọ bụ e nwere ụdị nchegharị a na-anabata nke imebi iwu Chineke, n'ihia ya, mgbe ha na-eche na ha nwere ụdị nke iwu Chineke, ha adighị edebe ụdị nke Iso Ụzọ Kraịst ga-aghọta na Jizọs ma ọ bụ onye òtù ọlulụ ya.

Ndị Gris na Rom dị ka ndị Farisii bụ ndị mebiri iwu Chineke, ma na-azọrọ na omenala ha mere ka nke a bụrụ ihe a na-anabata—Jizọs katọrọ ụzọ ahụ (Matiu 15:3-9)! Aịsaja dọkwara aka ná ntị na ndị na-azọrọ na ha bụ ndị Chineke ga-enupụrụ iwu Ya isi (Aịsaja 30:9). N'ụzọ dị mwute, nnupụisi nke iwu na-akwadoghị bụ ihe anyị na-ahụ nke a ruo taa.

“Ihe omimi” ọzọ yiri ka ọ bụ na Ụka Rome yiri ka ọ kwenyere na atụmatụ agha nke ecumenical na mmekọrịta okpukperechi ga-eduga n'udo na nsugharị na-abughị nke Akwụkwọ Nsọ nke Alaeze Chineke n'ụwa. Akwụkwọ Nsọ na-adọ aka ná ntị megide ịdị n'otu ecumenical na-abịa nke ọ na-akụzi ga-aga nke ọma ruo afọ ole na ole (rịba ama: *Akwụkwọ Nsọ Jerusalem Ọhụrụ*, nsugharị Katolik kwadoro, ka egosiri):

⁴ Ha we kpọ isi ala n'iru dragon ahu, n'ihia na o nyere anu-ohia ahu ike; ha we kpọ isi ala n'iru anu-ohia ahu, si, Ònye gātuyere anu-ohia ahu? Ònye pụrụ ibuso ya agha?⁵ E kwere ka anụ ọhia ahụ kwupụta ịnya isi na nkwulu ya na ịrụ ọrụ ruo ọnwá iri anọ na abụọ; ⁶ o we kwulu okwu nkwulu-ya megide Chineke, megide aha-Ya, na ulo-ikwū-Ya nke elu-igwe, na ndi nile nēdobe n'ebe ahu. ⁷ E kwere ka o buo agha megide ndi-nsọ wee merie ha, ma nyekwa ha ike n'ebe agbụrụ nile, ndi mmadụ, asụsụ na mba nile; ⁸ ma ndi nile nke ụwa ga-eke ya ofufe, ya bụ, onye ọ bụla nke a na-edebeghi aha ya kemgbe a tọrọ ntọala ụwa n'akwụkwọ nke ndi nke Nwa Atụrụ ahụ. ⁹ Ka onye ọ bụla nwere ike ịnyị ntị: ¹⁰ Ndị a dọrọ n'agha gaa n'agha; ndi diri ọnwu site na mma-agma we nwua site na mma-agma. Nke a bụ ihe mere ndi nsọ ga-eji nwee ntachi obi na okwukwe. (Mkpughe 13:4-10 , NW)

Akwụkwọ Nsọ na-adọ aka ná ntị megide ịdị n'otu nke Babilon ga-akwụsị:

¹ Otù nime mọ-ozí asa ahu ndi nwere ọkwa asa ahu we bia gwam okwu, si, Bia n'ebe a, M'gēgosi kwa gi ahuhu nke oké akwuna ahu nke nọkwasi n'ochē-eze n'akuku oké miri; ² onye eze nile nke uwa soro ha kwaa iko, onye me-kwa-ra ka ndi nile bi n'uwa ńubiga manya-vine nke ikwa-iko-ya. ³ O we kurum nime mọ-ya je n'qzara: ma n'ebe ahu ka m'huru otù nwanyi ka ọ nānọkwasi otù anu-ohia nācha uhie uhie nke nwere isi asa na mpi iri, nēde kwa utu aha nkwulu n'elu ya. ⁴ Nwayi ahu nēyi uwe ododo na ogbo uhie, were

Ọla-edo na Ọla-edo na nkume pel na nkume pel mayi, ọ nēji kwa iko manya-vine nke Ọla-edo juputara n'ihe-árú nke ikwa-iko-ya;⁵ **Edekwará aha n'egedege ihu ya, bú aha Ụgha, sị: 'Babịlọn Ukwu ahụ, nne nke ndị akwụna niile na omume rụrụ arụ niile dī n'ụwa..'**⁶ M wee hụ na ọ ñụbigara mmanya ókè, na-añụbiga mmanya ókè na ọbara nke ndị nsọ, na ọbara ndị nwurụ n'ihì okwukwe Jizọs; ma mbe m'huru ya, ewe ịaram ihe-omimi. (Mkpughe 17:1-6 , NW)

⁹ 'Nke a chọrọ amamihe. Nke **isi asa bu ugwu asa ahu**, nke nwanyị ahụ nọ ọdụ na ya. . .¹⁸ Nwanyị ahụ i hụrụ bụ **nnukwu obodo** nke nwere ikike n'ebe ndị ọchịchị niile nọ n'ụwa nọ.' (Mkpughe 17:9, 18 , NW)

¹ Mbe ihe ndia gasiri, m'we hu mọ-ozì Ọzọ ka o siri n'elu-igwe ridata, nēnye kwa ya ike uku; uwa were ebube-Ya nwue.² O we tie nkpu, si, Babilon adawo; **Akwa Babylon** adawo, ma ghọọ ebe-obibi nke ndị mmụọ ọjọọ na ebe obibi maka mmụọ ọ bula rụrụ arụ na unyi, nnụnụ na-asọ oyi.³ Mba nile ahuwo miri n'ime manya-vine nke ikwa-iko-ya; eze ọ bula nke di n'elu uwa esowo ya nākwa iko, onye-ahia ọ bula we me ọgaranya site n'ikwa-ahia-ya.⁴ Olu ọzọ siri n'elu-igwe kwue okwu; Anurụ m ka ọ na-ekwu, '**Ndị m, pụtanụ n'ebe ọ nọ pụọ, ka unu wee ghara iso ná mmehie ya, ka unu wee nwee otu ihe otiti ahụ..**'⁵ Nmehie-ya eruwo elu-igwe, Chineke nēche kwa ajọ omume-ya: meso ya dika o mere ndi ọzọ.⁶ A ga-akwūrịrị ya okpukpu abụọ nke ego ọ tara. Ọ ga-enwe iko siri ike okpukpu abụọ nke ngwakọta nke ya.⁷ Onye ọ bula n'ime ihe ngosi ya ga-adaba na mmekpa ahụ ma ọ bụ nhụjuanya. Edozo m ocheeze dī ka eze nwanyị, ọ na-eche; Abụghị m nwanyị di ya nwurụ, agaghịkwa m ama ọnwụ.⁸ N'ihì na n'otù ubọchi, ihe-otiti nile gādakwasi ya: ọria na iru-újú na oké unwu. A ga-akpọ ya ọkụ n'ala. Onye-nwe-ayi Chineke Nke mara ya ikpe di ike.⁹ 'A ga-enwe iru újú na ikwa ákwá n'ihì ya site n'aka ndi eze nke ụwa, bú ndi ha na ya kwara iko, ha na ya kwara iko; Ha na-ahụ anwurụ ọkụ ka ọ na-ere, (Mkpughe 18:1-9, NJB)

Na Zekaraya, Bible dọrọ aka ná ntị megide Babilọn na-abịanụ ma gosi na ịdị n'otu kwesiri ekwesị agaghị adị ruo mgbe ahụ *emechaa* Jizọs na-alọghachi:

¹⁰ Lebe anya! Lebe anya! Si n'ala Ugwu ịalaga, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta: n'ihia na ekposawom unu rue ifufe anọ nke elu-igwe; ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta. ¹¹ Lebe anya! Mee mgbapụ gi, **Zayọn, emi odụnde ye adiaha Babylon!**

¹² N'ihia na otu a ka Jehova Sabaoth kwuru, ebe ọ bu na ebube nyere iwu

Mu onwem, bayere mba nile ndi nāpunara gi ihe, 'Onye nēmetu gi aka nēmetu apple anyam aka. ¹³ Ubu a, le, M'nēfeghari akam n'aru ha, ha gābu kwa ihe-nluta-ha n'aka ndi ha mere oru. + Mgbe ahụ i ga-amarakwa na Jehova Sabaoth ezitewo m! ¹⁴ Tie egwú, nūria, gi ada Zaion: n'ihia na ubu a ka m'nābia ibiri n'etiti gi, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta. ¹⁵ Ma n'ubochi ahụ, ọtutu mba ga-echigharịkwuru Jehova. Ee, ha ga-abu ndi ya, ha ga-ebikwa n'etiti unu. unu ewe mara na Jehova ezitewom n'ebe unu nọ! ¹⁶ Jehova gēweta kwa Juda, bu okè-ya n'ala nsọ, me kwa Jerusalem ọzọ nke arọputara ya. (Zekaria 2:10-16, NJB; rịba ama na nsughari KJV/NKJV ndi e depụtara amaokwu ndi ahụ di ka Zekaraya 2:6-12)

Akwukwọ Nsọ katọrọ n'uzọ doro anya otu okpukpe okpukpe na okpukpe di iche iche nke United Nations, Vatican, ọtutu ndi Protestant, na ndi ndu Otodoks nke Ebe Owuwa Anyanwu na-akwalite, ha ekwesighikwa igba ume. Jizọs dọrọ aka ná ntị banyere ndi *na-ekwu* iso Ya onye "ga-eduhie otutu" (Matiu 24:4-5). Ọtutu ihe metụtara okpukpe ugha na mmeghe nke akara mbu nke Mkpughe 6:1-2, nke a makwaara di ka "onye na-agba inyinya ọcha" nke Mkpughe (onye na-abughị Jizọs) na nwanyị akwuna nke Mkpughe 17.

Di ka Zekaraya, Pọl onyeozu kuzikwaara na ezi ịdị n'otu nke okwukwe agaghị adị ruo mgbe ahụ *emechaa* Jizọs na-alọghachi:

¹³ ruo mgbe anyị niile ga-erute ịdị n'otu n'okwukwe na ọmụma nke Ọkpara Chineke wee kpụọ mmadụ zuru okè, tozuo okè na njupụta nke Kraịst n'onwe ya. (Ndi Efesọs 4:13, NJB)

Ndị kweere na ịdị n'otu a na-abịa tupu alọghachi Jizọs nọ na-ezighị ezi. N'ezie, mgbe Jizọs ga-alọghachi, Ọ ga-emebi ịdị n'otu nke mba ndị ga-agbakọ megide Ya:

^{11:15} Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke asaa fūrụ opi ya, a pụkwara ịnụ olu na-eti mkpu n'eluigwe, na-akpọ, 'Alaeze nke ụwa aghọwo alaeze nke Onyenwe anyị na Kraịst ya, na Ọ ga-achị ruo mgbe ebighị ebi.'

¹⁶ Ndị okenye iri abụọ na anọ ahụ, bụ ndị nọkwasịrị n'ocheeze n'ihu Chineke, kpọọ isiala ma were ọkpọ-isi ha metụ ala ahụ isiala. ¹⁷ site n'okwu ndia, Ayi nēkele Gi, Onye-nwe-ayi Chineke Nke kachasi ihe nile, Onye di, Onye diworo, n'ihì na i were ike uku Gi we malite ibu eze-Gi. ¹⁸ Mba dī iche iche nọ na-ama jijiji ma ugbo a oge eruwo ka a ga-akwughachi gị ụgwọ ọrụ, na ikpe ndị nwurụ anwụ ikpe, na ndị ohu gị, bụ ndị amụma, na ndị nsọ na ndị na-atụ egwu aha gị, ma ndị nta ma ndị ukwu. Oge eruwo ibibi ndị na-ebibi ụwa.' (Mkpughe 11:15-18 , NW)

^{19:6} M wee nụ ihe dī ka olu oké igwe mmadụ, dī ka ụda oké osimiri ma ọ bụ oké ụzụ nke égbè eluigwe, na-aza, sị, 'Aleluya! Ọchi-eze nke Onye-nwe-ayi, bụ Chineke-ayi, Nke puru ime ihe nile amalitewo; . . . ¹⁹ M'we hu anu-ọhia ahu, ya na ndi-eze nile nke uwa, na usu nile nke ndi-agma-ha, ka ha zukọrọ ibuso Onye-nba-ya na usu-ndi-agma-ya agha. ²⁰ Ma e

ndị a ma isi akpukpọ anu ah ubò, kpọ ndi nākpọ isi ala nye ihe oyiya-ya. A tūbara ha abụọ ná ndụ n'ime ọdọ mmiri sọlfo na-ere ọkụ. ²¹ E ji mma agha nke Onye na-agba ịnyinya gbuo ndi ọzọ niile, bụ nke si n'ọnyị ya pụta, ma anụ ufe anụ ufe niile anụ ufe . . . ^{20:4} M'we hu oche-eze, ebe ha nānọdu n'ochi-ha, ewe nye ha ike ikpe ikpe. Ahurū m mkpūrū obi ndi niile e gbupūrū isi n'ihì na ha gbaara Jizọs àmà na ikwusa okwu Chineke, na ndi jurū ife anụ ọhia ahụ ma ọ bụ ihe oyiya ya ofufe ma ghara ịnara akara n'egedege ihu ha ma ọ bụ aka ha; ha

bịara ndụ, soro Kraịst chịa otu puku afọ. (Mkpughe 19:6, 19-21; 20:4, NJB)

Rịba ama na Jizọs ga-ebibi usuu ndị agha ụwa jikọtara Ọnụ megide Ya. Mgbe ahụ Ya na mbilite n'Ọnwụ mbụ ga-achị. Ọ bụ mgbe ahụ ka a ga-enwe ezi ịdị n'otu nke okwukwe. N'ụzọ dị mwute, ọtụtụ ndị ga-ege ntị n'ozị ụgha ndị na-egosi na ha dị mma, ma ha adighị, dị ka Pọl onyeozị dọrọ aka ná ntị (2 Ndị Kọrint 11:14–15). Ọ bụrụ na ndị ọzọ ga-aghọta n'ezie Akwụkwọ Nsọ na ozioma nke Alaeze Chineke, mmadụ ole na ole ga-alụso Jizọs ọgụ na nloghachi Ya.

7. Gịnị mere Alaeze Chineke?

Ọ bụ ezie na ụmụ mmadụ na-enwe mmasị iche na anyị maara nnọọ ihe, e nwere ókè ná nghọta anyị, ma “nghọta Chineke enweghị ọgwụgwụ” (Abụ Ọma 147:5).

Ọ bụ ya mere ọ ga-eji nweta enyemaka Chineke iji dozie ụwa a.

Ọ bụ ezie na ọtụtụ ndị kweere *n'ime* Chineke, ihe ka n'Ọnụ ọgụgụ n'ime mmadụ adighị njikere ime ihe Ọ na-ekwu na ibi ndụ dị ka ya Ọ na-eduzi n'ezie. Rịba ama ihe ndị a:

⁸ O gosiwo gi, gi madu, ihe di nma; Ma gini ka Jehova nāchọ n'aka-gi, ma-ọbughi ime ezi omume, ihu ebere n'anya, na iji obi-ume-ala soro Chineke-gi nēje ije? (Maịka 6:8)

Iji obi umeala jee ije *ya na* Chineke abughị ihe ụmụ mmadụ jiworo nnọọ njikere ime. Site n'oge Adam na Iy (Jenesis 3: 1-6), ụmụ mmadụ ahọrọwo ịdabere na onwe ha na ihe ndị ha na-ebute ụzọ, karịa nke Chineke, n'agbanyeghị iwu Ya (Ọpụpụ 20: 3-17).

Akwụkwọ Ilu na-akūzi:

⁵ Were obi-gi nile tukwasi Jehova obi, adabere-kwa-la n'uche-gi; ⁶ N'uzọ-gi nile mara Ya, Ọ gēdo kwa okporo-uzọ-gi nile. ⁷ Emela onye mara ihe n'anya onwe-gi; Tuanu egwu Jehova, si n'ihe ọjọ wezuga onwe-gi. (Ilu 3: 5-7)

Ma, ọtụtụ mmadụ agaghị eji obi ha niile tụtvasị Chineke obi ma ọ bụ chere ka o duzie nzọkwụ ha. Ọtụtụ ndị na-ekwu na ha ga-eme ihe Chineke chọrọ, ma ha agaghị eme ya. Setan aghogbuwo mmadụ (Nkpughe 12:9) ma daa n'ihị ọchịchọ nke ụwa na 'nganga nke ndụ' (1 Jọn 2:16).

N'ihị ya, ọtụtụ ndị ewepụtala omenala okpukpe ha na ọchịchị ụwa n'ihị na ha chere na ha kacha mara ihe. Otú ọ dị, ha adighị (cf. Jeremaja 10:23) ma ọ bụ kasị n'ezie ga-echeharị.

Ya mere na mmadụ chọrọ ala eze Chineke (cf. Matiu 24:21-22).

Tụlee ihe ọma ndị ahụ

Otu n'ime usoro okwu ndị a kacha mara amara nke ọma nke Jizọs kwuru bụ nkwuwa okwu, nke O nyere n'ime nke Ya *Ozizi Elu Ugwu* nke Oliv.

Rịba ama ụfọdụ n'ime ihe O kwuru:

³ “Ngọzi na-adịrị ndị ogbenye n'ime mmụọ, n'ihị na alaeze eluigwe bụ nke ha. ⁴ Ngọzi nādiri ndi nēru újú, N'ihị na agākasi ha obi. ⁵ Ngọzi nādiri ndi di ume-ala n'obi, N'ihị na ha gēketa uwa. ⁶ Ngọzi nādiri ndi agu ezi omume nāgu na ndi-akpiri-ikpọ-nku, N'ihị na afọ gēju ha. ⁷ Ngọzi nādiri ndi-ebere, N'ihị na agēmere ha ebere. ⁸ Ngọzi nādiri ndi di ọcha n'obi, N'ihị na ha gāhu Chineke. ⁹ Ngọzi na-adịrị ndị na-eme udo, n'ihị na a ga-akpọ ha ụmụ Chineke. ¹⁰ Ngọzi nādiri ndi anākpabụ n'ihị ezi omume, N'ihị na ala-eze elu-igwe bu nke ha. (Matiu 5:3-10)

Ọ bụ n'Alaeze Chineke (cf. Mk 4:30–31), nke Matiu na-akpọkarị ala eze eluigwe (cf. Matiu 13:31), ebe a ga-emezu nkwa ndị a gọziri agọzi. Ọ bụ n'Alaeze Chineke ka a ga-emezu nkwa ahụ ka ndị dị umeala n'obi keta ụwa

na ndị dị ọcha ihu Chineke. Na-atụ anya ozi ọma nke ngọzi ndị dị n'Alaeze Chineke!

Ụzọ Chineke ziri ezi

Nke bụ eziokwu bụ na Chineke bụ ihunanya (1 Jọn 4:8, 16) Chineke abụghịkwa ọdịmma onwe ya. Iwu Chineke na-egosi ihunanya n'ebe Chineke nọ na ihunanya n'ebe ndị agbata obi anyị nọ (Mak 12:29–31; Jemes 2:8–11). Ụzọ nke ụwa bụ ichọ ọdịmma onwe onye na njedebe na ọnụ (Ndị Rom 8:6).

Rịba ama na Bible na-egosi ezi ndị Kraịst na-edebe iwu:

¹ Onye ọ bula nke kwere na Jisus bu Kraist ahu, amuworo site na Chineke; ² Site na nke a anyị matara na anyị hụrụ ụmụ Chineke n'anya, mgbe anyị hụrụ Chineke n'anya ma na-edebe iwu-nsọ ya. ³ N'ihì na nka bu ihunanya Chineke, ka ayi debe iwu-Ya nile. Na iwu-Ya nile

adighi arọ. (1 Jọn 5:1-3)

“Iwu nile nke Chineke bụ ezi omume” (Abụ Ọma 119:172). Ụzọ ya dị ọcha (1 Taitos 1:15). N'ụzọ dị mwute, ọtụtụ ndị anabatala ụdị “mmebi iwu” dị iche iche ma ha aghọtaghi na Jizọs abịaghi ibibi iwu ma ọ bụ ndị amụma, kama imezu ha (Matiu 5:17), site n'ikọwa ihe ha pụtara n'ezie na igbasawanye ha karịa ihe ọtụtụ ndị chere (dịka Mati u 5:21-28). Jizọs kuziri na “onye ọ bula nke na-eme ma na-ezi ha ihe, a ga-akpọ ya onye ukwu n'alaeze eluigwe.” (Matiu 5:19) (okwu bụ 'Alaeze Chineke' na 'alaeze eluigwe' na-agbanwe agbanwe).

Akwụkwọ Nsọ na-akụzi na okwukwe na-enweghi ọrụ bụ ihe nwurụ anwụ (Jemes 2:17). Ọtụtụ ndị na-azọrọ na ha na-eso Jizọs, ma ha agaghị ekwere ozizi ya n'ezie (Matiu 7:21–23) ma ha agaghị eñomi ya otú ha kwesiri (cf. 1 Ndị-Kọ 11:1). “Mmehie bụ mmebi iwu” (1 Jọn 3:4, KJV) na mmadụ nile emehiewo (Ndị Rom 3:23). Otú ọ dị, Akwụkwọ Nsọ na-egosi na ebere ga-emerì n'ikpe (Jemes 2:13) dịka Chineke nwere n'ezie atumatu maka mmadụ nile (cf. Luk 3:6).

Ngwọta mmadụ, ewezuga ụzọ Chineke, agaghị arụ ọrụ. N'alaeze otu puku afọ ahụ, Jizọs ga-eji "mkpanaka ígwè" chịa (Mkpughe 19:15), ihe ọma ga-emekwa ka ndị mmadụ na-ebi ndụ n'ụzọ Chineke. **Nsogbu nile nke ụwa dị n'ihu na ọha mmadụ nke ụwa a na-ajụ irubere Chineke isi na iwu Ya.** Akụkọ ihe mere eme na-egosi na ụmụ mmadụ enweghị ike idozi nsogbu nke ọha mmadụ:

⁶ N'ihu na itukwasi uche n'anụ-arụ bu ọnwu: ma itukwasi uche na MỌ Nsọ bu ndu na udo. ⁷ N'ihu na uche nke anụ-arụ bu iro megide Chineke; n'ihu na ọ dighị n'okpuru iwu nke Chineke, ma-ọbụ n'ezie apughị ibụ. ⁸ Ya mere, ndị nọ n'anụ ahụ enweghị ike ime ihe na-atọ Chineke ụtọ. (Ndị Rom 8:6-8)

Ndị Kraịst ga-elekwasị anya na mmụọ, ma mgbe nchegharị na baptizim gasịrị, a na-enye Mmụọ Chineke ime nke ahụ n'oge a (Ndị Rom 8: 9), n'agbanyeghị adighị ike anyị:

²⁶ N'ihu na unu onwe-unu nāhu ọkpụkpọ-unu, umu-nnam, na ọ bughị ọtutu ndi mara ihe dika anu-arụ, ọ bughị ọtutu ndi-dike, ọ bughị kwa ọtutu ndi amara aha-ha, ka akpọworo. ²⁷ Ma Chineke arọputaworo ihe-nzuzu nke uwa ime ka ihere we me ndi mara ihe; ²⁸ na ihe ndị dị ala nke ụwa na ihe ndị a na-eleda anya ka Chineke họrọ, na ihe ndị na-adighị, ime ka ihe ndị dị adi ghara jidi irè. ²⁹ ka anu-arụ we ghara inya isi n'iru Ya. ³⁰ Ma nke Ya ka unu nọ nime Kraist Jisus, Onye ghọrọ ayi amam-ihe sitere na Chineke-na ezi omume na ido-nsọ na nbaputa- ³¹ na, dika edeworo ya n'akwukwọ nsọ, si, Onye nānya isi, ya nya isi nime Onye-nwe-ayi. (1 Ndị Kọrint 1:26-31)

Ndị Kraịst ga-anya isi n'atụmatụ Chineke! Anyị na-ejegharị site n'okwukwe ugbo a (2 Ndị Kọrint 5:7), na-ele anya n'elu (Ndị Kọlọsi 3:2) n'okwukwe (Ndị Hibru 11:6). A ga-agọzi anyị maka idebe iwu-nsọ Chineke (Nkpughe 22:14).

Gịnị mere Ozi Ọma nke Alaeze Chineke?

Ndị Protestant na-eche na ozugbo ha nabatara Jizọs dị ka onye nzọpụta, na ha achọwo Alaeze Chineke. Ndị Roman Katolik kwenyere na ndị e mere

baptizim, ọbuna dị ka ụmụ ọhụrụ, abanyela na chọọchị ha dị ka alaeze ahụ. Ndi Katolik Roman na Eastern Ọtọdọks na-eche na site na sacrament, wdg, ha na-achọ ala-eze Chineke. Mgbe a ga-eme Ndi Kraịst baptizim, Greco-Roman-Protestant na-elegara ụwa anya iji dozie nsogbu ụmụ mmadụ. Ha na-enwekarị uche nke ụwa (cf. Ndi Rom 8:6-8).

Ibu ụzọ na-achọ Alaeze Chineke (Matiu 6:33) bụ ụzọ Ndi Kraịst ihe mgbaru ọsọ ndụ nile. Ihe mgbaru ọsọ, ọ bụghị ile anya n'ụwa maka ngwọta, kama n'ebe Chineke na ụzọ Ya. Ozi Ọma Alaeze Chineke na-agbanwe ndụ anyị.

Bajbaj kwuru na Ndi Kraịst ga-eso Jizọs chịa, ma ị ghọtara na nke ahụ pụtara na ezigbo Ndi Kraịst ga-achị obodo ukwu? Jizọs kuziri:

¹² “Otu nwoke a ma ama gara n’ala dị anya inara alaeze n’onwe ya na ịlaghachi. ¹³ O we kpọ iri nime ndi-orù-ya, nye ha ọgu pound abua na iri, si ha, Zuanu ahia rue mbe m’gābia. ¹⁴ Ma umu-nne-ya kpọrọ ya asị, ha we ziga ndi-ozi n’azu ya, si, Ayi agaghi-enwe nwoke a ka ọ buru eze-ayi.

¹⁵ “Otú ahụkwa ka ọ dị mgbe ọ laghachiri, mgbe ọ nataworu ihe ndị ahụ

ala-eze, o we si ka kpọ ndi-orù ndia, ndi o nyere ego ahu, ka akpọkute ya, ka o we mara ego ole nwoke ọ bula ritara n’ahia. ¹⁶ Mbe ahu nke-mbu bia, si, Onye-nwe-ayi, mina-gi erutewo ọgu ọgu pound abua na iri. ¹⁷ Ọ si ya, I mere nke-oma, ezi orù; n’ihi na i kwesiri ntukwasi-obi n’ihe dikarisiri ntà, nwe ike n’aru obodo iri. ¹⁸ Nke-abua we bia, si, Onye-nwe-ayi, mina-gi erutewo ọgu ọgu pound abua na iri. ¹⁹ Ọ si kwa ya, Gi onwe-gi bu kwa onye-isi obodo ise. (Luk 19:12-19)

Kwesiri ntukwasị obi maka ntakiri ihe ị nwere ugbo a. Ndi Kraịst ga-enwe ohere ichị obodo ukwu, n’alaeze n’ezie. Jizọs kwukwara, si: “Ugwọ ọrụ m dị n’aka m, inye onye ọ bula dị ka ọrụ ya si dị” (Nkpughe 22:12). Chineke nwere atumatu (Job 14:15) na ebe (Jon 14:2) maka ndi ga azaghachi Ya n’ezie (Jon 6:44; Nkpughe 17:14). Alaeze Chineke dị adi n’ezie, ị nwekwara ike iso na ya!

Na mmalite nke 2016, akwụkwọ akụkọ *Sayensi* nwere otu isiokwu isiokwu ya bụ “Ike nke igwè mmadụ” nke gosiri na ọgụgụ isi na ikpa ókè agbụrụ pụrụ idozi “nsogbu ndị ọjọọ” na-eche ihe a kpọrọ mmadụ ihu. N’agbanyeghị nke ahụ, isiokwu ahụ aghọtachị ihe ajọ omume bụ, ma e wezuga otú e si edozi ya. Ọbịbịa nke usoro ọgụgụ isi e mesiri agwọtabeghị nsogbu ndị dị n’ụwa n’ezie.

Imekọ ihe ọhụ, ewezuga igbaso ụzọ ezi omume nke Chineke, dị ka ihe a ga-emebi emebi na 21st narị afọ dika ọ dị laa azụ mgbe oke iju mmiri ahụ gasiri mgbe ụmụ mmadụ jikọrọ aka wuo ụlọ elu Bebel nke dara ada (Jenesis 11:1-9).

Nsogbu ndị dị n’ụwa, n’ebe ndị dị ka Middle East (n’agbanyeghị uru a na-atụ anya ya n’oge, dika Daniel 9:27a; 1 Ndị Tesalonaika 5:3), agaghị eme ka ụmụ mmadụ dozie—udo nke Alaeze Chineke dị anyị mkpa (Ndị Rom 14:17).

Nsogbu iyi ọha egwu nke mba ụwa, n’agbanyeghị uru ndị a tụtụ anya ya, agaghị akwụsị ya (cf. Ezikiel 21:12) site n’aka ndị a ghogburu na United Nations (cf. Mkpughe 12:9)— ọhụ na nkasi obi nke Alaeze Chineke dị anyị mkpa.

Ọ BUGHỊ na mba dị iche iche na-emekọ ihe ọhụ, mba ụwa ga-enyere aka ibibi ụwa (Mkpughe 11:18), kama Alaeze Chineke ga-edozi ha.

Okwu nke ikwa iko, ite ime, na ire akụkụ ahụ mmadụ agaghị edozi ya site na USA (cf. Nkpughe 18:13), kama site na ala eze Chineke.

A gaghị edozi oke ụgwọ nke USA, UK, na ọtụtụ mba ndị ọzọ nwere site n’izụ ahịa mba ụwa, kama n’ikpeazụ (mgbe e bibisiri Habakuk 2: 6-8) site n’Alaeze Chineke.

Òtù Mba Ndị Dị n’Otu agaghị agwọta amaghị ihe na nhụsianya—alaeze Chineke dị anyị mkpa. A gaghị agwọta esemokwu okpukpe n’ezie site n’òtù okpukpere chi ọ bụla na-ekweta na nzọpụta ma e wezuga ezi Jizọs nke Akwụkwọ Nsọ. Mmehie bụ nsogbu dị n’ụwa ma maka nke ahụ, anyị chọrọ àjà Jizọs na nloghachi ya n’alaeze Chineke. Ndị ọkà mmụta sayensi nke oge a enweghị azịza nile maka ahụ ike mmadụ—alaeze Chineke dị anyị mkpa.

Agaghị agwọta nsogbu agụụ site n'ihe dị iche iche ejiri megharịa mkpụrụ ndụ ihe nketa bụ ndị na-etinye akụkụ nke ụwa n'ihe ize ndụ nke ụnwụ n'ihì nnukwu ihe ubi nwere ike ịda—alaeze Chineke dị anyị mkpa.

Oké ịda ogbenye e nwere n'akụkụ ụfọdụ nke Africa, Eshia, na n'ebe ndị ọzọ, ọ bụ ezie na ọ na-erite uru site n'oge ikpeazụ 'Babilọn' (cf. Mkpughe 18:1-19), agaghị akwụsị nsogbu nke ịda ogbenye—alaeze Chineke dị anyị mkpa. Echiche ahụ na, ewezuga Jizọs, mmadụ nwere ike iweta utopia na 'ajọ ụwa dị ugbo a' bụ ozi-oma ụgha (Ndị Galetia 1:3-10). Alaeze Chineke dị anyị mkpa.

Oge nke otu puku afọ nke Alaeze Chineke bụ alaeze nkịtị nke a ga-eguzobe n'ụwa. Ọ ga-adabere n'iwu ihunanya nke Chineke na Chineke na-ahụ n'anya dị ka onye ndú. Ndị-nsọ ga-eso Kraịst chịa otu puku afọ (Nkpughe 5:10; 20:4-6). Ala-eze nke a ga-agụnye ndị ahụ n'ezie na Nzukọ-nsọ nke Chineke, ma ọ dighị akwụkwọ nsọ na-ekwu na Alaeze Chineke bụ n'ezie Ụka (Katolik ma ọ bụ ihe ọzọ). Ụka Rome emegidewo nkuzi puku afọ ahụ, ma emesịa ọ ga-emegide ozi oma nke Akwụkwọ Nsọ n'ike ka anyị na-abjara nso na njedebe. Nke a nwere ike nweta mgbasaa ozi pụtara ihè nke nwere ike inye aka mezuo Matiu 24:14.

N'akụkụ ikpeazụ ya, Alaeze Chineke ga-agụnye "Jerusalem Ọhụrụ, nke si n'eluigwe na-abịa site n'ebe Chineke nọ" (Mkpughe 21:2) na mmụba ya agaghị enwe ọgwụgwụ. Ajọ omume agaghị adị ọzọ, iru uju na ọnwụ agaghị adị ọzọ.

Ịkwusa na ịghọta ozi oma nke Alaeze Chineke bụ isiokwu dị mkpa nke Akwụkwọ Nsọ. Ndị dere Agba ochie kuziri gbasara ya. Jizọs, Pọl, na Jọn kuziri banyere ya. Ozizi 'Kraịst' kacha ochie ịlanarị n'èzí Agba Ọhụrụ kuziri gbasara ya. Ndị ndú Ndị Kraịst ná mmalite narị afọ nke abụọ, dị ka Polycarp na Melito, kuziri banyere ya. Anyị n'ime *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke na-akụzi banyere ya taa. Cheta na Alaeze Chineke bụ isiokwu mbụ Baibul kwuru na Jizọs kwusara banyere ya (Mak 1:13. Ọ bụkwa ihe o kwusara banyere ya mgbe o bilitesịrị n'ọnwụ (Ọrụ 1:3)—ọ bụkwa ihe Ndị Kraịst kwesịrị ibu ụzọ chọọ (Matiu 6:33).

Ozioma ahụ abụghị nanị banyere ndụ na ọnwụ Jizọs. Ihe e mesiri ike n'ozì oma Jizọs na ndị na-eso ụzọ ya kuziri bụ Alaeze Chineke nke na-abjanụ.

Ozi ọma nke alaeze ahụ gụnyere nzọpụta site na Kraịst, ma gụnyekwara nkuzi ọgwụgwụ nke ọchịchị mmadụ (Nkpughe 11:15).

Cheta, Jizọs kuziri na ọgwụgwụ agaghị abịa ruo mgbe e kwusachara ozi ọma nke alaeze ahụ nye ụwa ka ọ bụrụ àmà nye mba niile (Matiu 24:14). Ozi ọma ahụ na-emekwa ugbo a. Ọ ga-amasị gị isonye n'ikwado ọrụ ikpeazụ ahụ?

Ozi ọma ahụ bụ **Alaeze Chineke bụ ihe ngwọta nye nsogbu ndị na-eche ụmụ mmadụ ihu**. N'agbanyeghị nke ahụ, ihe ka ọtụtụ n'ime ha achọghị ikwado ya, ma ọ bụ nụ ya, ma ọ bụ chọọ ikwere eziokwu nke ya. Alaeze Chineke na-adịru mgbe ebighị ebi (Matiu 6:13), ebe “ụwa nke a na-agabiga” (1 Ndị Kọrint 7:31).

Ịkpọsa ezi ozi ọma nke Alaeze Chineke bụ ihe anyị nọ na ya *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke dị oké njọ banyere. Anyị na-agbalịsi ike ịkụziri ihe niile Baịbụl na-akụzi (Matiu 28:19-20), gụnyere Alaeze Chineke (Matiu 24:14). Ka anyị na-echere alaeze ahụ, anyị kwesiri ịmụta na ịgbaso ụzọ Chineke ma na-akasi ndị ọzọ chọrọ ikwere eziokwu ahụ obi.

Ọ bụ na unu ekwesighị ịkwado nkwusa nke Alaeze Chineke nke na-abianụ? Ị ga-ekwere ozi ọma nke Alaeze Chineke?

***Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke**

Ụlọ ọrụ US nke ***Na-aga n'ihu* Ụka nke Chukwu** dị na: 1036 W. Grand Avenue, Grover Beach, California, 93433 USA; weebụsaịtị www.ccog.org.

***Na-aga n'ihu* Weebụsaịtị ụka nke Chukwu (CCOG).**

CCOG.ASIA Saịtị a lekwasịrị anya na Eshia.

CCOG.IN Ezubere saịtị a maka ndị nketa India.

CCOG.EU A na-eche saịtị a na Europe.

CCOG.NZ A na-eche saịtị a n'ebe New Zealand na ndị ọzọ nwere ndabere sitere na Britain.

CCOG.ORG Nke a bụ isi weebụsaịtị nke ***Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke**. Ọ na-ejere ndị mmadụ ozi na kontinent niile. Ọ nwere akụkọ, njikọ na vidiyo.

CCOGCANADA.CA A na-eche saịtị a maka ndị nọ na Canada.

CCOGAfrica.ORG saịtị a bụ maka ndị nọ n'Africa.

CDLIDD.ES Ọga n'ihu nke Ụka nke Chineke. Nke a bụ weebụsaịtị maka asụsụ Spanish ***Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke**.

PNIND.PH Na-aga n'ihu Ụka nke Chineke. Nke a bụ weebụsaịtị nke Philippines *Na-aga n'ihu* Ụka nke Chineke. O nwere ozi na bekee na Tagalog.

Weebusaiti akuko na akuko ihe mere eme

COGWRITER.COM Webụsaịti a bụ ngwa mgbasaa ozi bụ isi ma nwee akuko, nkuzi, akuko akuko ihe mere eme, vidiyo, na mmelite amuma.

CHURCHHISTORYBOOK.COM Nke a di mfe icheta webụsaịtị nwere akụkọ na ozi gbasara akuko ihe mere eme uka.

BIBLENEWSPROPHECY.NET Nke a bụ ebe nrụọrụ weebụ redio dị n'Intaneti nke na-ekpuchi akwọ na isiokwu Akwukwọ Nso.

Owa vidiyo YouTube na BitChute maka okwuchukwu na okwuchukwu

Amuma Baibul owa. Vidiyo okwuchukwu CCOG.

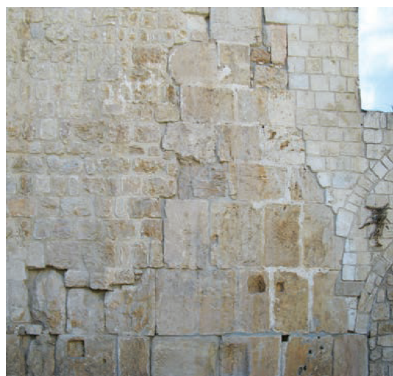
CCOGAfrica owa. Ozi CCOG n'asusu Africa.

Ihe ngosi CCOG owa iji kuzie akukụ nke nkwenkwe Ndi Kraist.

CCOGSermones Ọwa nwere ozi n'asụsụ Spanish.

Na-aga n'ihuCOG ọwa. Ozizi vidiyo CCOG.

Foto a na-egosi n'okpuru ụfọdụ n'ime brik ole na ole ọdụrụ (tinyekwara ụfọdụ agbakwunyere ma emesia) nke ụlọ dị na Jerusalem mgbe ụfọdụ a na-akpọ Cenacle, ma a na-akpwa nke ọma dij ka Ụka nke Chineke na Jerusalem's Western Hill (nke a na-akpọ Mt. Zion):

Ekwenyere na nke a bu saiti nke ikekwe ulo uka Ndi Kraist mbu.

A ga- ekwusa « ekwusa ekwusa
 zisaa z kw 'Oz Jiz 'Oz nke Alaeze

